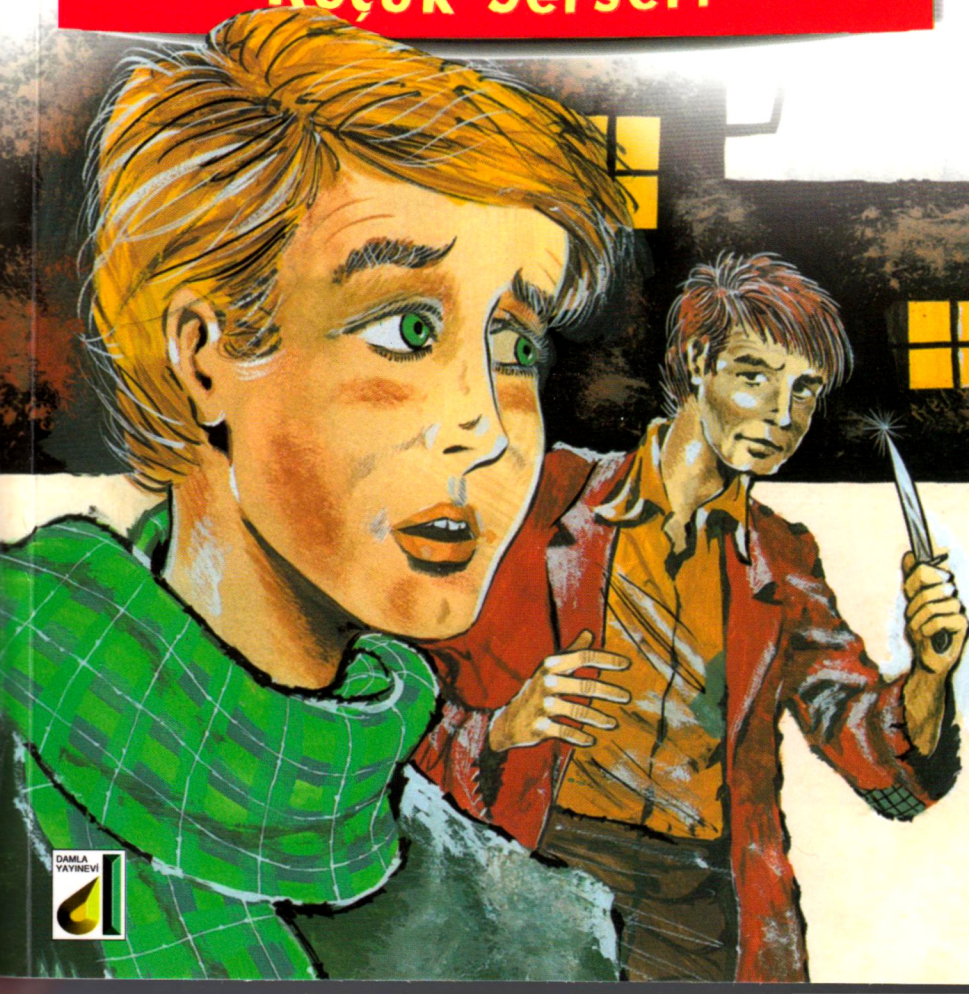
KEMALETTİN TUĞCU

Küçük Serseri

DAMLA YAYINEVİ

KEMALETTİN TUĞCU DİZİSİ-13

KÜÇÜK SERSERİ

Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığı'nca, 2 Şubat 1976 tarih ve 1871 sayılı Tebliğler Dergisinde, İlkokul ikinci devre ile orta dereceli okul öğrencilerine, tavsiye edilmiştir.

KEMALETTİN
TUĞCU

KÜÇÜK SERSERİ

KEMALETTİN TUĞCU

13

Damla Yayınevi Nu.: 21

Kemalettin Tuğcu Klasikleri Nu.: 13

©
Copyright
Yayın Hakkı
Damla Yayınevi

Kapak-İç Resim
İlhan Bilge

Dizgi-Mizanpaj
Damla Yayınevi

Baskı-Cilt
Express Matbaası - İSTANBUL

ISBN 975-381-016-4

DAMLA YAYINEVİ®
Prof. K. İsmail Gürkan Cad. No: 6 Cağaloğlu-İST.
Tel: 0.212. 514 28 28 - 0.212. 511 09 55
Fax: 0.212. 528 24 01
Internet: www.damlayayinevi.com.tr
E-mail: damla@damlayayinevi.com.tr

KÜÇÜK SERSERİ

Kafası sıfır numara ile traş edilmiş, on iki yaşında kadar bir oğlanı kapıdan içeriye sokan gardiyan:

— Tahir baba, bu sana emanet, dedi. Bir kaç gün burada kalacak. Dikkat et, pek açık göz bir şeye benziyor. Kedi gibi sıvışır hani.

Tahir baba köşede, ocakta mahkûmlara kahve pişiriken:

— Sen merak etme Bekir Çavuş, dedi.

Sonra çocuğu işaretle çağırarak köşedeki bölmenin arkasına yolladı. Amanvermez bir sesle:

— Orada otur, kıpırdama, dedi.

Çocuk çıplak ayaklarıyla taşların üstüne basarak yürüdü. Tahir babanın işaret ettiği bölmeye girdi.

Kapı öyle sıkı kapanıyordu ki oradan kuş bile kaçamazdı. Zaten içeride de nöbetçi bir gardiyan vardı.

İhtiyar adam birkaç nöbet içerideki koğuşlara kahve götürdü. Nihayet ortalıktan el ayak çekilince küçük tahta masanın üstüne bir tabak, bir kaşık, bir kilo ekmek, bir baş soğan çıkardı. Bir de iskemle çekti. Küçük tencereden taze pişmiş kuru fasulyeden kaşık kaşık porselen tabağına koydu.

Fasulyenin dumanı çıkıyor, iştah açan bir koku ortalığa yayılıyordu.

İhtiyar iri yumruğunu soğanın üstüne vurarak ezdi. Kabuklarını ayırdı. Sulu sulu içini tuza batırarak ağzına attı. Arkasından bir kaşık fasulye, iri bir lokma da ekmek yolladı. Hızlı hızlı çiğnerken birden çenesi durdu. Yutkundu ve bölmenin arkasına doğru baktı.

Tahir baba ömrünün sonuna kadar hapishanede kalmaya mahkûm olmuş bir suçlu idi. Yaşı yetmiş beşi aşmıştı. Beli hafifçe öne doğru bükük ve sırtı kamburcaydı. Ama ellerinin birer aslan pençesi gibi iri ve katı oluşu, yüzündeki bir iki bıçak yarasından kalma iz, vücudunun iri yapısı ve hâlâ pek kuvvetli görünen dirseğine kadar sıvalı kolları onun pek azılı bir insan olduğunu anlatıyordu.

Onun uzaktan yakından akrabası, hattâ bir dairede memur olan oğlu bir de torunu vardı. Ama o artık şehirde oturanlarla hiç görüşmüyordu. Kendisini, mübarek günlerde ziyarete gelenler olursa kapıdan tersleyip kovuyordu.

— Bana kimsenin lüzumu yok, benim de size bir faydam yok artık, diyordu. Ben ölmüş bir adamım. Benim için para, pul, çoluk, çocuk, ev, bark hep boş. Beni rahatsız etmeyin.

İnatçı bir adam olduğu için yavaş yavaş herkes ondan elini çekmişti. Hapishane dairesi ona kahveciliği vermişti.

Mahkûmlara kahve pişiriyor, bundan kazandığı para ile karnını doyuruyordu.

Ona herkes Tahir baba derdi. Tatlı dilli, başından çok şeyler geçmiş keyifli olduğu zaman güzel hikâyeler anlatan bir adamdı.

O bütün işlerini bitirip son mahkûmun da kahvesini verdikten sonra artık sadece kendi işine bakar, kahvesini de içtikten sonra eline sarı kâğıtlı arap harfleriyle yazılı bir kapsız kitap alır, uykusu gelinceye kadar onu okurdu.

Tahir baba o akşam da işini bitirmiş ve yemeğini yiyordu. Fakat daha ilk lokma boğazına dizilmiş, yutamaz olmuştu.

Başını köşeye doğru çevirmiş, dinliyordu.

Evet, ihtiyardı ama kulakları iyi duyuyordu. Bir hıçkırık sesi duymuştu. Yollu yollu peşkiri ile ağzını kuruladıktan sonra altları tahtadan kunduralarını takırdatarak bölmenin arkasına doğru gitti. Orada ayakta durarak içeriye baktı.

Kendisine emanet edilen çocuk orada ayakta duruyordu. Başı bir tarafa doğru çarpılmış, sırtını duvara dayamıştı.

İhtiyar seslendi:

— Bana bak, ağlayan sen misin?

Çocuk başını çevirdi. Sesi titreyerek:

— Hayır, ben ağlamıyorum, dedi.

— Sen ağlamıyorsun da kim ağlıyor ya burada? Şeytanlar mı? Hem niye ayakta duruyorsun geldin geleli?

— Oturacak yer yok ki.

— Benim karyolamı gözün görmedi mi?

— Belki darılırsınız diye oturmadım.

Tahir baba uzun pantolonun yırtıklarından dizleri görünen, sırtında kirli ve yırtık bir mintan bulunan çocuğa dik-

katle baktı. Başını iki tarafa salladı ve:

— Buraya gel, dedi.

Çocuk hiç çekinmeden ona doğru yürürken o kahve ocağına gitti. Yemek yediği masanın yanına gelince bir iskemle daha alıp karşısına koydu. Bir porselen tabak daha bulup içine fasulye koydu. Ekmekten büyük bir parça koparttı. Kaşığını da karşısındaki tabağın yanına koydu.

— Ye bakalım, dedi. Sonra konuşuruz seninle.

Çocuk kıpkırmızı kesildi:

— İstemem ben.

Tahir baba öfkelendi:

— Sen buraya geleli üç saat oldu, başımın belâsı. Karnın zil çalıyor, hâlâ nazlanıyorsun. Beni günaha sokma da yemene bak.

Çocuk yutkundu. Çekine çekine yemeye başladı. Tahir baba onun yemek yiyişine dikkat ederken konuştu:

— Biber sever misin? Bak şurada, fincanların yanında kırmızı biber var. Fasulye nasıl, iyi olmuş değil mi?

— Çok güzel olmuş.

— Yemekleri ben kendim pişiririm. Eğer yarın öğleye kadar seni götürmezlerse öğleye lapa yapacağım.

— Elinize sağlık, siz çok güzel yemek pişiriyorsunuz.

— Ne zannettin ya! Hem benim yapmadığım iş yoktur. Testiden de porselen maşrapayla su koyarak içti, sonra:

— Allah sizden razı olsun, dedi.

Tahir baba ona yine dikkatle baktı. Kahvesini pişirirken hep düşünüyordu. İçinden:

— Bunda bir iş var, diyordu. Bu oğlan adam evlâdına benziyor. Öyle kaşarlaşmış kötü bir velet değil. Ben adamı gözünden anlarım.

Kahvesini içmeye başlarken sordu:

— Adın ne senin?

— Erol.

— Kaç yaşındasın?

— Oniki.

— Anan var mı?

— Var.

— Baban?

Çocuğun yüzü önce kızardı, sonra sapsarı kesildi. Çenesi göğsüne doğru indi ve sesi titreyerek:

— Allah rahmet eylesin, babacığım öldü, dedi.

Dik dik konuşan çocuk babasından bahsederken öyle boynu bükülmüş, öyle içlenmiş gibi sesi titremiş ve öyle yetim bir durum almıştı ki ihtiyar adam içini çekmekten kendisini alamadı.

— Eeee, oğlum, bu dünyada kimse temelli kalmaz. Herkes bir gün ölür. Allah rahmet eylesin babana, üzülme. Hiç olmazsa anacığın sağ ya.

Çocuk hiç sesini çıkartmayınca:

— Ne iş yapardı baban? dedi.

— Maliyede memurdu.

— Neden öldü?

— Sinirli, hastalıklı bir adamdı. Her şeyi tasa ederdi kendisine. Kimin bir derdi olsa yetişir, kim elini açsa mutlaka avucuna birkaç para koyardı. Babacığım çok merhametli, çok iyi bir adamdı benim. Ah babacığım, ah benim babam.

Serseri çocuk ellerini yüzüne örttü. Hıçkırarak ağlamaya başladı. Öyle ağlıyordu ki küçücük bir çocuk, çok dertli bir kadın böyle ağlayamazdı.

Hıçkırdığı zaman sanki ciğerleri içinden kopup ağzına geliyordu. Kahrından, içinin acısından orada ölüp gidecek gibiydi.

İhtiyarın kahvesi boğazında kalmış, elini tütün kutusuna uzatarak meraklı bir sigara sarmaya başlamıştı.

Kuru iskemlenin üstünde, başı traşlı, dizleri pantalonunun yırtıklarından dışarı fırlamış, dirsekleri kirli gömleğini delmiş olan çocuk elleriyle örtünerek öyle ağlıyordu ki... İhtiyar:

— Eee, kes bakalım, dedi. Seni mi dinleyeceğim be!

Çocuk hıçkıra hıçkıra kalktı. Bölmenin arkasına doğru gitti. Ayakta sallanıyordu. Yürürken düşecek gibiydi. O bölmenin arkasında kaybolunca ihtiyar sigarasını hızlı hızlı çekerken hep kafasını sallıyor, bir şeyler mırıldanıyordu.

— Bu yavrucağın acısı yüreğinde kalmış. Herhalde babasını çok seviyordu. Dik dik konuşuyor ama tam iş babasına gelince...

Duramadı, oturduğu yerden seslendi:

— Bana bak oğlum, gel bakalım buraya. Ağladığın kadar ağla, zararı yok. Gel şuraya otur. Orada donacaksın. Taş bina, burada da soba yok a!..

Çocuk gelmeyince onu bileğinden tutarak getirdi. Su içtiği maşrapayla kahve ocağından yarıya kadar sıcak su koydu:

— Üstünü soğuk su ile doldur, şurada yüzünü yıka, şu havluya da kurula, yanıma gel!

Çocuk onun istediklerini yapıp karşısına geçti. Aralarında ateşi küllenmiş bir saç mangal vardı. İhtiyar maşa ile ateşi eşeledi ve tatlı bir sesle:

— Seni niçin buraya getirdiler? dedi.

— Göztepe'de bir evi soyarken yakalandık.

— Bundan evvel de böyle bir iş için yakaladılar mıydı?

— Hayır.

— İlk defa mı hırsızlık yapıyorsun?

— Daha evvel ben birşey çalmadım ama arkadaşlarım çaldılar.

— Peki annen böyle hırsızlık yapmana ne diyor?

— Ben annemle oturmuyorum.

— Sen şu işleri başından anlatsana bakayım.

Erol hikâyesini anlatmaya başladı:

-II-

Babam maliye memuru Refik Bey, zayıf, uzun boylu, sinirli, çok duygulu bir adamdı. Şuna, buna sıkılarak günlerce yemek yemediği, küçük sebeplerle çocuk gibi ağladığı oluyordu.

Onu ilk hatırladığım gün bir akşam karanlığı idi. Ben bir yatakta yatıyordum. O yanımda, gözleri kıpkırmızı rengi soluk, zayıf ve ümitsiz oturuyor, şişman bir doktor ona öğüt veriyordu:

— Refik Bey, sizin bu yaptığınız çocukluktur. Maşallah küçük hastalığı atlattı. Ateşi düştü. Bir iki güne kadar kalkıp gezer. Çocuk bu düşe kalka büyür. Bunlar sayılı, sıralı hastalıklardır.

Babam sessizce dinliyordu. Kimseye inanmayan bir hali vardı. Doktor bana:

— Hey küçük, dedi. Azıcık davran bakalım. Babana iyi olduğunu söyle. Bak senin için çok üzülüyor.

Ben, o gün, kollarımı uzattım, babama sarıldım. Doktor kahkahalarla gülerken babam yine ağlıyor ve beni öpüyordu.

O gece elbisesiyle yatağımın kenarına uzandı ve orada aç, fakat azıcık içi rahat olarak uyudu.

Ertesi sabah ben onunla beraber kahvaltı ettim. Babam da günlerden beri ilk defa işine gitti.

Annem Nebile de beni severdi. Benden başka çocukları yoktu onların. Bazen hep beraber sokağa çıkardık. Ben annemle babamın arasında yürür ikisinin de ellerini tutardım. Babam annemden daha çok düşkündü bana. Yaramazlık eder, onun kitaplarını yırtar, canını sıkardım. Fakat bir defa bile elini kaldırmadı bana. Çok kızar, sinirlenirdi ama ağzından kötü bir söz çıkmazdı. Beni kitaplarından, benim düşürüp kırdığım eşyasından daha çok severdi.

Mektebe başladığım zaman ne kadar yorgun olsa akşamları beni çalıştırır, hiç bıkmadan, usanmadan, kızmadan bana derslerimizi öğretir, beni heveslendirmek için elinden geleni yapardı.

Aksaray'da, ana caddeye çok yakın, sokak içinde evimiz vardı. Ben benim yaşındaki arkadaşlarla beraber otobüs durağına gider ve babamın işten dönüşünü beklerdim.

O zaman her çocuğu kendi babasını bulu, elinden tutar ve onunla konuşurken arkadaşlarını unutup giderdi.

Havanın kararacağına yakın:

— Anne, ben babamı beklemeye gidiyorum, derdim.

Annem de:

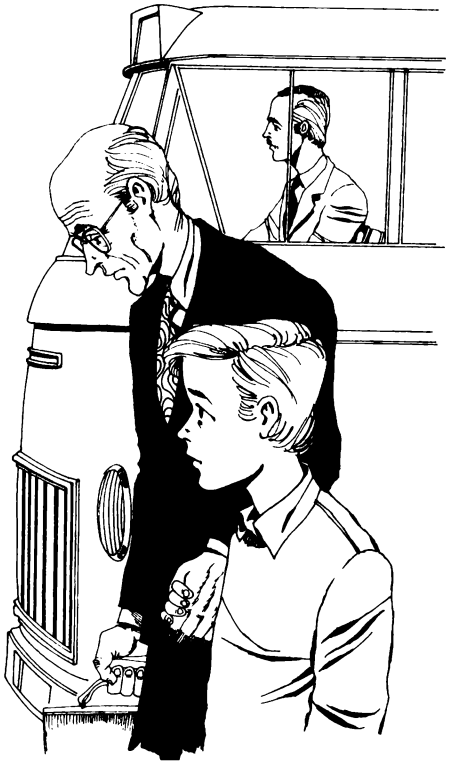
— Karşıya geçme sakın. Sokaktan bir otomobil çıkıverir. Geride dur da bekle. Gelirken salatalık da alın, derdi.

Babamın bindiği otobüs gelinceye kadar hep arabaları gözlerimle araştırır, onu görmeye çalışırdım. Nihayet onu zayıf, ama beni görünce gülümseyen yüzünü görünce kendimi tutamaz "baba!" diye bağırırdım.

O bana doğru, ben ona doğru sokulurduk. Eline sarılırdım. Ağırlığımı ona asar, öyle yürürdüm.

Bana iyi şeyler almak, beni giydirmek, yemişleri ilk defa çıkışında almak onun için bir zevkti. Ben sevinince o da sevinirdi. Pazar günleri bazen annemle, bazen de yalnız sokağa çıkar, şehri gezerdik. Bana büyük binaları, semtleri anlatırdı.

Babam benim sanki arkadaşımdı. Küçükken ellerimi o siler, biraz büyüdüğüm zaman saçlarımı o kestirir, başımda bekleyerek ayakkabılarımı boyatırdı. Bir dediğim iki olmazdı. Bana bu kadar yakın ve bu kadar iyi olan babamı ben de çok severdim. Durup dururken içimden gelerek boynuna atılır ve ona sımsıkı sarılarak öperdim. O zaman babamın gözleri dolar ve anneme:

Otobüs durağından eve giderken babama dayanarak yürürdüm.

— "Nebile, biz galiba bu çocukla birbirimize doyamıyacağız," derdi.

Evet, biz birbirimize doyamadık. Babacığım beni yetişkin bir erkek çocuk, özendiği gibi bir mühendis veya doktor göremedi. Ben de onun boynuna sarılmaktan mahrum kaldım.

Bundan iki yıl önce idi.

Yine arkadaşlarımla beraber onu otobüs durağında beklemeye gitmiştim. Herkesin babası geldi, benimki çıkmadı. Hava kararmış, lambalar yanmıştı. Şaşkın, içimde bilmediğim bir acı ile donup kalmıştım. Beni teyzemin kocası olan eniştem oradan aldı.

— Baban bu akşam gelemiyecek Erol, dedi. Bize haber yolladı, ben haber vermeye geldim.

Yolda ona birçok şey soruyordum. O sesi titreyerek ve hep istemeyerek karşılık veriyordu.

Evde annemi hasta buldum. Teyzem, komşulardan birisi onu sedire yatırmışlar, ovuyorlardı. Beni görünce haykırmaya başladı:

— Doyamadı, doyamadı.

Bana, babamın daireden çıkarken birden üzerine fenalık gelerek düşüp hemen öldüğünü söylemediler. Ben babamın öldüğünü artık eve gelmeyişinden ve annemin yemeden, içmeden ağlamalarından anladım. Teyzem eniştem bir ay kadar bizde kaldılar. Daha sonra ihtiyar komşu kadın bizi yalnız bırakmadı.

Bu benim için o kadar büyük bir acı olmuştu ki kimseye birşey sormuyordum. Bana birşey söyleyecekler diye korkuyordum.

Artık babaların dönüş saatinde ben durağa gitmiyorum. Geceleri ders çalışırken babam yanımda bulunmuyordu. Bazen böyle çalışırken birden alnım masaya düşüyor ve

orada hıçkırıklardan boğuluyordum.

Bu bazen okulda da olurdu.

Birinin babası okula gelip çocuğunu arayınca, yahut sokakta rastladığım bir arkadaşım babasıyla elele giderken birden ağlamaya başlardım.

Başımın içinde karşılığını veremediğim binlerce soru binlerce acı düşünce vardı.

Babam neden düşmüş?

Düşerken başını mermer basamaklara mı çarpmış?

Ölürken neler söylemiş?

Onu ne zaman ve hangi mezarlığa götürdüler?

Bunun gibi bir yığın acı soru beni okulda, evde uykusuz saatlerimde hep uğraştırır ve sonu mutlaka ağlamalarla biterdi.

Bu hâlimi bilen öğretmenlerim.

— Erol, sen azıcık hava al da öyle gel oğlum, derlerdi.

Çıktığım okulun bahçesi bana zindan olurdu. Dershanelerin pencerelerinden çocuk başları uzanır ve benim nasıl ağladığımı uzaktan seyrederlerdi.

Çocuklar oynarken ben çalışırdım. Çok defa bahçeye çıkmaz, kendi kendime sınıfta kalır, kâh yazı yazar, kâh ağlardım.

Annem beni avutmak için çok uğraştı. Babamın yerine o, derslerime yardıma başladı. Bazen birbirimize sarılır ve haykırışarak ağlardık.

Ben babamın beklemeye gitmiyorum artık. Herkesin babası gibi benimki gelmiyordu. O saatlerde annem beni avutuyor, evimizin küçük bahçesini suluyor veya beraber yemek hazırlıyorduk.

Babamın ölümünden sonra ben annemle yatmaya başlamıştım. Acılarımızı birbirine katardık. Ben artık anneme

düşkün olmuştum. Onun ağlayıp hasta olmasından korkuyordum. Annemin akrabası da bundan çok korkuyordu. Annem daha genç ve epeyce güzel bir kadındı.

Ona ve bana babamdan maaş bağlanmıştı. Bu işlerle uğraşan babamın bir arkadaşı, Rüstem Beydi.

Sık sık evimize geliyor, işlerden haber getiriyor, annemi teselli ediyor, bazen beni alıp sinemaya götürüyordu. O babamın sağlığında da eve gelir, misafir olurdu. Babam bu adamın iyi bir arkadaş olduğunu, yalnız içki içmesini beğenmediğini söylerdi ama biz onun içki içtiğini hiç görmemiştik.

Annemle bana bağlanan para babamın aldığı maaşın yarısı kadardı. Geçinmek kolay değildi. Annem evin üst katını kiraya verdi. Biz aşağıda bir odacıkta kaldık.

O günler benim için daha sonraki günlerden daha iyi idi. Bir annem vardı, beni beklerdi, bütün sevgisini bana bağlanmıştı.

-III-

Geçen sene, beşinci sınıfın imtihanlarına hazırlanıyordum. Yaz yeni başlamıştı. Rüstem Bey daha çok evimize girip çıkıyordu. Annemin benimle meşgul olması biraz gevşemişti.

Evden kiracı çıktı. Annem bir başka kiracıya vermek istemedi. Ben bitişik odada ders çalışırken, teyzemle, enişteyle ve daha başka komşu kadınla konuştuklarını, aralarında çekiştiklerini duyuyordum. Teyzem anneme genç bir kadın olduğunu, böyle yalnız yaşamak doğru olmayacağını, hazır isteyen varken evlenmesini söylüyordu.

Derslerimi bırakıyor, uzaktan dinliyordum. Annem:

— Daha ancak bir sene oldu. Elâlem bana ne der. Hem Erol babasını çok severdi. Çocuk üzülür diye korkuyorum, diyordu.

Bir akşam enîştem:

— Ben Erol'un kulağını doldururum, dedi.

Biraz sonra benim yanıma geldi ve derslerimi inceler gibi yaptıktan sonra:

— Oğlum, dedi. Bir gün herkes ölecektir. Ölenle ölünmez, derler. Bak annen de çok üzülüyor. Onun da avunması lâzım. Siz böyle yalnız olamazsınız. Zaten çok yoksulluk çekiyorsunuz. Hazır bir isteyen varken...

Enişte söylüyor, söylüyordu. Ben birşey anlamıyor, dinlemek istemiyordum. O daha sözünü bitirmeden:

— Bana ne, dedim. Annem ne isterse yapsın.

Enîştem sırtımı okşadı ve onların yanına gitti. İçeride artık evlenmekten bahsediliyordu. Ben konuşulanları dinlemiyordum. Kitaplarıma, derslerime düşüyor, kendi kendimden, herkesten kaçıyordum.

Düğün hazırlıkları başladı. Rüstem Bey artık her gün evimize geliyor, bana mecmualar, resimli kitaplar getiriyordu, bazen, enîştem evde olursa yemeğe kalıyordu.

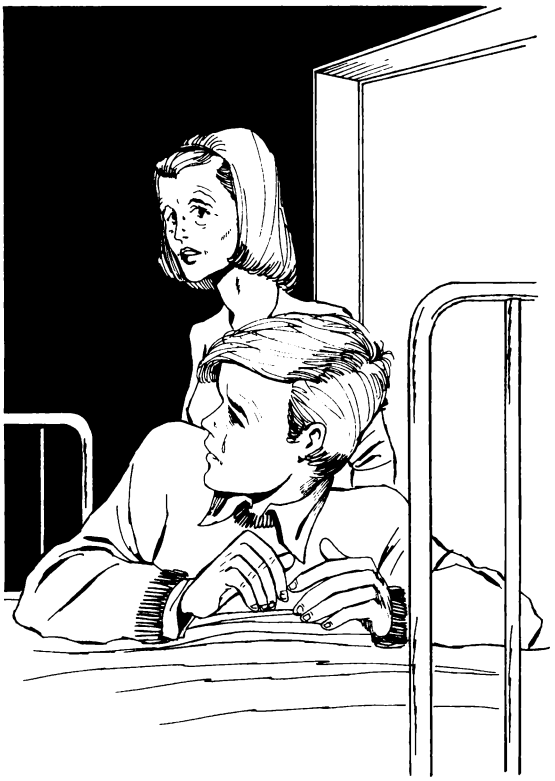
Bir gün sofrada yemek yiyorduk. Rüstem Bey birşey söyledi. Annem kahkahalarla güldü. Gülen sanki benim annem değildi. Yabancı bir kadındı o. Masanın baş tarafında, babamın yerinde de Rüstem Bey vardı artık. Ben sofradan kalkıp yukarıya çıktım. Onlar o kadar eğlenip gülüyorlardı ki saatlerce beni kimse aramadı.

Misafirler gittikten sonra annem yukarıya çıktı. Bir türkü söylüyordu. Sofradaki aynanın önünde saçlarına bakıyor, elbisesinin yakasını düzeltiyordu.

Neden sonra odaya girdi. Beni yatağın üzerine uzanmış ağlamaktan katılmış hâlde görünce şaşaladı ve korktu:

— Erol, ne oldun evlâdım, diye yanıma koştu.

Beni kaldırmaya çalışıyordu. Başımın ağrıdığını söyledim. O saatlerce meşgul oldu. Ben acılarımı ona söylemedim.

Annesi Erol'a "Ne oldu evlâdım?" diye sordu...

Nihayet bir çocuktum, benim ağır şeyler düşüneceğimi kimse ummazdı. Hem büyüklerin işine de karışamazdım.

Nihayet evlendiler. Rüstem Bey evde benim babamın yerini aldı. Annem bana artık:

— Haydi git de babanı karşıla, diyordu.

Benim babam ölmüştü. Bu şişman, yuvarlak yüzlü adam nasıl benim babam olabilirdi? Onu hiç sevmiyordum. Yemek odasında, masanın başında, babamın yerinde oturduğunu görmek benim içime dokunuyordu. Annem bu adam-

la benden çok meşguldü. Bazen beni unutuyordu. Odama çekildiğim zaman ya ders çalıştığımı veya uyuduğumu zannediyordu. Ben bazen ağlar, bazen de bir şeyler yapmak lâzım geldiğini sanır ve düşünürdüm.

Rüstem Bey beni kendisine alıştırmak için ilk günlerde çok uğraştı. Annem onu zorluyor, o da yanıma gelerek benimle konuşuyordu. Fakat onun yakınlığı beni çok sıkıyordu.

Babacığımın evi benim için bir azap yeri olmuştu. Orada kalmak istemiyordum. İmtihanlar bitti. Her yıl bütün öğretmenlerin takdirini kazanan ben o yıl zorlukla okulu bitirdim.

Artık evde oturmaya mecburdum. Rüstem Beyle karşılaşmak bana çok dokunuyordu. Evden kaçmaya başladım.

Aksaray'dan yola çıkıyor, hiçbir gidecek yerim olmadığı için bilmeden yürüyordum. Bazen parkta otururdum, bazen bir tarafa ilişir gelip geçenleri seyrederdim.

Sabahleyin erkenden çıkıp karanlıkta döndüğüm olurdu. Annem buna çok üzülürdü.

Yavaş yavaş, sokakta serseri çocuklarla arkadaş oluyordum. Bunlar deniz kenarına kadar gidip balık tutarlar, soyunup denize girerler, bahçelerden yemiş çalarlardı.

Can sıkıntısı ile onların peşine takılıyordum. Ben de denize giriyor, ben de onlardan ödünç olta alarak balık tutuyordum.

Bir gün komşulardan biri beni görmüş. O akşam dönüşümde beni Rüstem Bey karşıladı. Yemek odasında rakı içiyordu. Annemin gözleri kıpkırmızı idi. Çok ağladığı anlaşılıyordu. Rüstem Bey kapıyı kapattı:

— Sabah karanlığından bu saate kadar neredesin Erol? dedi.

Hiddetliydi. Gözlerinin içine kadar kızarmıştı. Ben:

— Sokaklardaydım, dedim.

— Utanmadan bir de söylüyorsun. Bana bak, ben böyle sokak sokak dolaşıp ahlâksız çocuklarla düşüp kalktığını istemiyorum. Annenin hâline bak, her akşam böyle. Bir daha geç kaldığını görmiyeyim.

Ben doğru odama çıktım. Annem yemeğe çağırdığı zaman inmedim. Rüstem Bey:

— Uğraşma Nebile, canı isterse yesin. Zaten yüz vere vere bu hâle gelmiş diye bağırdı.

Artık bu adamla benim aramda bir savaş başlamıştı. O büyük bir adamdı. Kuvvetliydi, birçok hakları vardı. Ben ne de olsa bir çocuktum. Ama ben yine onun dediğini yapmadım. Biz zaman farkında değil gibi davrandı. Enistem, teyzem de bana öğüt vermeye kalkıştılar. Onları da dinlemek istemiyordum.

Yazın sonlarına doğru bir akşamdı. Karanlıkta eve geldim. Ben merdivenleri çıkarken o:

— Sen otur Nebile. Bu böyle olmaz. Ben şuna iki lâkırdı söyliyeyim, dedi. Arkamdan odaya geldi. Yüzü morarmıştı. Bana:

— Ben sana ne tenbih etmiştim? diye söylendi. Sen aklın başındayken doğru dürüst evde oturacak mısın onu söyle? dedi.

— Oturmayacağım, diye cevap verdim.

Rüstem Bey dönüp kapıyı kapattı. Ben ayakta ve karşısında duruyordum. Bana öyle bir tokat vurdu ki hemen yere düştüm. Bunu üzerine beni tekmelemeye başladı. Hırsını alamadı. Odasına giderek oradan bastonunu aldı. Başıma, bacaklarıma, yine kafama vuruyordu. Bir aralık:

— Babacığım, ah babacığım, diye bağırdım.

Bu sefer ağzıma vurdu. Kendimi kaybetmiştim. Yine onun sesiyle kendime geldim. Aşağıdan:

— Böyle asi, böyle ahlâksız velet görmedim, diye bağırı-

yordu. Bu böyle sökmez, anladın mı Nebile?. Ben buna dayanamam.

Ben sürüne sürüne, hırsız gibi merdivenleri indim. Sokak kapısını açıp çıktım. Ne kadar gittim, nasıl yürüdüm bilmiyorum. Yeniden bayılmıştım. Yüzüme sular serper, ıslak bezlerle yüzümü silerlerken ayıldım. Karakola gelmişim. Beni oraya getirmişler, komiserin kanapesine yatırmışlar. Belediye doktoru da beni soymuş. Önce otomobil filan çiğnedi zannetmişler.

Yerlerde kan içinde bir yığın pamuk, bir iki diş vardı. Bir gözüm şişip kapanmıştı. Etrafımdakileri bir kan denizinin içinden görüyor gibiydim. Komiser bana:

— Adın ne yavrum? dedi.

— Erol, dedim.

— Babanın adı?

— Refik.

— Otomobil mi çaptı sana?

— Hayır, dövdüler, dedim.

— Kim dövdü?

Cevap vermedim. Bekçi:

— Bu Lâleli'de, otobüs durağının arkasındaki sokakta oturan merhum Refik Beyin oğludur, dedi.

Bir polis memuru:

— Geçen gün üvey babası şikâyete geldi, dedi. Serserilerle düşüp kalkıyormuş. Onlar dövmüş olmalı.

Dişlerimi sıkarak:

— Beni üvey babam dövdü, dedim.

Komiser memura bir şeyler söyledi. Doktor benim kanlarımı durdurmaya çalışıyordu. Vücudum o kadar ağrıyor, öyle sızlıyordu ki, orada öleceğimi zannetim.

Polis memuru, Rüstem Beyi, annemi önüne katarak karakola getirdi. Annemin hâli çok perişandı. Beni değişiklere dönmüş görünce haykırarak ağlamaya başladı. Üstüme kapandı. Ben onu başını ellerimle itmeye çalışıyordum. Doktor:

— Bayan rahat bırak çocuğu, bir kanama yaparsa yakanızı kolay kurtaramazsınız. Bu dereceye kadar ne vardı bunu dövecek, diye bağırdı.

Doktor Erol'un kanlarını durdurmaya çalışıyordu...

Annem sendeledi. İp gibi yaşlar iniyordu yüzünden. Bayılmamak için kendini güç tutuyordu. Hep yumruklarını, gözyaşlarıyla ıslanan yumruklarını kemiriyor, boğuk hıçkırıklar boğazına sıralanıyordu.

Komiser sert bir sesle:

— Rüstem Bey, bu çocuğu neden dövdünüz? diye bağırdı.

Rüstem Bey sarhoştu. O hiddetle her zamankinden fazla içmişti. Gömleğinden yemek ve içki kokusu çıkıyordu.

— Ben dövmedim, diye direndi.

Polis memuru:

— Çocuk kapıyı açarken kanlı elleriyle kapıyı ve basamakları tutmuş, merdivenlerde de pençe pençe kan izleri vardı, dedi.

Komiser bağırdı:

— Bu çocuk ölürse ne yapacaksınız? dedi.

Acaba ben sahiden ölecek miydim? Başımı kaldırdım. Yerdeki iki tane kanlı dişimi ve kanlı pamuk yığınlarını gördüm.

— Babacığım, ah babacığım, başını kaldırda sevgili Erol'un hâlini gör, diye bağırdım.

Daha sonrasını bilmiyorum.

-IV-

Gece yarısını çoktan geçmişti. Küçük serserinin gözlerinden ince yaş akıyordu. Tahir babanın sigarası parmaklarını yakıyordu. Bütün mahkûmlar çoktan uyumuştu.

Erol uzun uzun içini çekerek:

— İşte böyle Tahir babacığım, dedi.

— Peki sonra ne oldu çocuk?

— Sonra ne mi oldu?

Erol düşünüyordu. Kafası o kadar karışmıştı ki ne söyleyeceğini ve o günlerden sonra neler olduğunu hatırlıyamıyordu. Biraz daha düşündü ve içini çekerek:

— Doğrusunu sorarsan ben de bilmem, dedi.

— Oradan seni eve götürmediler mi?

— Ha, götürmek istediler. O adam bana tatlı sözler söylüyordu. Ne yaptığını bilmediğini, bundan sonra bana canı gibi bakacağını anlatıyordu. Fakat onun beni okşıyan elleri bana yılan sürünmesi gibi geliyordu. Komiser:

— Haydi oğlum, kalk annenle evine git!

Dediği zaman:

— Gitmem, dedim.

— Gitmeyip de ne yapacaksın? Yersiz yurtsuz serseri mi olacaksın?

— Serseri olayım zararı yok. Fakat ben o eve gitmem.

Pek üstüme varmadılar. Zaten ben baygınlıktan geçiyorum. Yine üstüme fenalık gelmiş, bayılmışım. Gözlerimi yabancı bir evde açtım. Sonradan anladım, komiserin eviymiş bu. Bana haftalarca belediye doktoru baktı. Yedim, içtim, bir köşeye büzülerek ağladım. Komiser bana göz kulak olacağını, bundan sonra o adamın bana bir fiste bile vuramıyacağını, zaten çok korktuğunu söylüyordu. Birgün eve gideceğimi söyleyip bu iyi yürekli adamın evinden çıktım. İşte benim serseriliğim komiserin evinden çıktığım zaman o günden sonra başladı.

Tahir baba sordu:

— Neler yaptın bakalım?

— Serseri ne yaptığını bilir mi Tahir baba? İpsiz sapsız çocuklar çok. Zaten bir ikisini tanıyordum. Beraber balık tutardık. İşte o günden sonra ben sokaklarda, kamyon altlarında, sokağa bırakılan arabaların bir tarafına gizlenip yatıyordum. Havalar ne kadar sıcak gitse geceleri ayaz olu-

yor. Sabaha kadar insanın dişleri takırdıyor. Ötekiler taşların üstünde bile yatıp uyuyorlardı. Ama ben alışmamıştım. Nezleden ve öksürükten kurtulamıyordum.

— Ne yiyip içiyordunuz?

— Allah herkesin kısmetini veriyor. İnsan hiç aç kalmıyor Tahir baba. Gazinolar, ahçı dükkânları sağ olsun.

— Ahçıdan mı yiyip içiyordun?

— Evet. Ama masaya kurulup da yemek ısmarlama yok. El ayak çekildikten sonra korka korka içeriye giriyor. Zaten ahçılar böyle gedikli müşterileri bilir. Artık yemekleri, ekmekleri bir kaba koyarlar. Eğer senden evvel bir açıkgöz gelip de ne var, ne yok sömürmediyse karnını tıka basa doyurursun. Ekmek parçalarını da bir mendile sarar gidersin.

— Demek sen de artık yemekleri yiyorsun?

— Ne yaparsın. Alnımızın yazısı buymuş. Ama ben ne zaman gitsem mutlaka yiyecek bulurum.

— Neden?

— Ben kibarım da onun için.

Tahir baba hayretle baktı:

— Ne demek o?

— Şey. Ben, bana artık yiyecekleri verdikleri zaman kızarıp bozarır ve teşekkür edermişim. Bu yüzden bana "kibar" adını taktılar. Ötekiler artık yemekleri yerken tuzluk, çatal gibi şeyleri aşırırlar. Bu yüzden garsonlar onlar çıkarken üstlerini ararlar. Ne kadar yemin etseler mutlaka birşey aşırırlar. Kendilerine yiyecek veren ahçı veya garson ceketini bir çiviye filân asarsa cüzdanın yerinde yeller eser. İşte ben bunları yapmam hiç. Sonra yediğim yemeğe karşılık bir iş görürüm. Masaları siler, yerleri temizce süpürürüm. Bazen bulaşıkta yıkarım.

— Desene serserilik de kolay değil.

— Orası öyle Tahir babacığım.

— Peki hırsızlığı nasıl yaptın?

— Ben hırsızlık olduğunu bilmiyordum. Gezmeye gidiyoruz diye beni de götürdüler. Hava kararınca bahçeden ayva aşıracaklarını söyleyip beni duvarın üstünde bıraktılar. Meğer boş köşklerden birisine girmişler. Akşam karanlığında komşu görmüş. Ben duvarın üstünde tünemiş gibi beklerken arkamdan geldiler. Bir bekçi beni yakaladı. Karakola gittiğim zaman onları bir takım çalınmış eşya ile bir arada gördüm. İşi anladığım zaman dosdoğrusunu söyledim. İçlerinden bir ikisi beni yaşatmıyacaklarını bağırdılar. Oradaki komiser yakalarına yapıştı. Ağızlarını bozdukları için bir ikişer tokat yediler. Gece bizi izbe bir yere kapattılar. Meğer öyle pek sağlam bir yer de değilmiş. Bir aralık, sabaha karşı ben dalmışım. Bağırtılara uyandım. Bir polis beni ayağı ile dürtüyordu. Şaşkın şaşkın doğruldum. Sabah olmuş. Millet ayaklanmış. Bir de bakayım ki ibzenenin ortasında bir yığın toprak var. Üç serseri küçük bir kömürlük kapısının altını eşip oraya geçmiş, oradan da daracık bir pencerenin telini söküp kavuşmuşlar. Beni epeyce sıkıştırdılar ama doğrusunu söyledim. Kâğıtlarımı hazırlayıp yola çıkarken onların nereye kaçabileceklerini kim olduklarını sordular. Bildiklerimi söyledim. Bütün gün bir polisle berabber kapı kapı gezdim. Sonra buraya attılar beni.

-V-

Hava kıştı, dışarıda durmadan kar yağıyordu. Hapishanenin içi de pek ısınmıyordu, ama bu kapının dibindeki koridor başı büsbütün soğuk oluyordu.

Daha suçu kesinleşmeyip de davası görülenler asıl hapishaneye alınmazdı. Onların ayrı bir yeri bulunuyordu. Ama şimdi orası da pek dolu olduğu için Erol'u içeriye alıp Tahir babaya teslim etmişlerdi. Şimdi on günden evvel onu mahkeme etmezlerdi. Pek fakir ve kimsesiz sanıklara hapishane

idaresi yiyecek veriyordu.

Bekir çavuş ertesi gün Erol'u sorguya çekmiş, onun onparası olmadığını anlayınca günde yarım ekmek verilmesinin çaresini bulmuştu. Tahir baba ona yemek veriyordu. Bekir çavuşa pek muhtaç değildi ama verilen ekmeği de geri çevirecek değillerdi.

Bu Tahir baba anlaşılmaz bir adamdı. Gündüz saatlerince boş zamanı olduğu hâlde gece yarısı kalkıyor, buz gibi sularla abdest alıyor ve ortadan el ayak çekilince, gizli gizli namaz kılıyor, seccadesinin üstünde, gözleri kapalı, iki tarafa sallanarak, mırıl mırıl söylenerek durmadan dua ediyordu.

O kadar sert bir ihtiyardı ki insan ona birşey sormaya korkuyordu. O kapalı, perdeleri indirilmiş bir eve benziyordu. İçinde neler olduğunu kimse bilemezdi.

Üçüncü akşam, yine herkes yerine yerleşip de onlar yalnız kalınca, yemekten sonra Tahir baba:

— Eee, anlat bakalım çocuk, dedi, neler yaptın?

— Ne anlatayım Tahir baba, biraz da sen anlat.

İhtiyar sinirlendi:

— Ben sana ne anlatacakmışım be! Ben adamın bodur bacaklarını tuttuğum gibi ikiye ayırırım. Anladın mı sen!

Erol bu hiddete karşı korkacağına biraz kırıldı:

— Sana ayıramazsın demedik. Kabahat bende. Seni baba bildim de sordum.

— Baba mı bildin?

— Öyle ya. Bugüne kadar kimseye söylemediklerimi sana söyledim. Bütün dertlerimi döktüm. Sen kalkmış bacaklarımı kopartıyorsun.

— Kopartım mı be?

— Ha söylemişsin, ha koraptmışsın. Hepsi bir.

Tahir baba tütün kutusundan dolma gibi bir sigara sarmaya başladı:

— Bana bak çocuk, dedi. Ben dünyada iki şeye fitil olurum. Birisi benden izin almadan tütün kutuma el uzattıkları zaman. Birisi de bana başımdan geçenleri sordukları zaman. Ben ölmüşüm be. Ben ölmüşüm artık. Tıkıldım buraya. Yaşadığım kabahat. Adam öldürmek kolay mı? Öldürenleri asarlar. Beni de asacaklardı amma hakim "tahrik var" dedi.

Erol çekinerek sordu:

— Tahrik ne demek?

— Tahrik demek kışkırtmak demektir. Yani, senin anlıyacağın, eğer yolunu bekleyerek bir adamı soymak için filân öldürürsen insanı sallandırırlar. Ama bu öldürmeye o ölen adam sebeb olursa, meselâ eski bir düşmanlık, kızdırmak gibi şeyler.

— Anladım Tahir baba.

— İşte benim öldürdüğüm adam beni tahrik etmişti. Yani beşbin lira paramı almış, bugün veririm, yarın veririm diye sallamaya başlamıştı. Sonra da "Ben senden para mara almadım" demez mi? E ölür müsün öldürür müsün? Ben de bekledim yolunu. Temizledim herifi.

Erol korka korka Tahir babanın ellerine baktı. Bu iri ve kalın parmaklı eller kızdığı zaman kimbilir nasıl oluyordu.

İhtiyar birden sesini indirdi ve fısıltı hâlinde:

— Bana bak çocuk, dedi. Benden sana baba nasihati. Sakin adam öldürme. Hak etsin, etmesin, öldürme sakın. İnsan fena oluyor sonradan. Düşün be. Aslan gibi adam. Daha kimbilir kaç yıl yaşıyacak. Para için, küfür için, bimem ne için başkasının canına kıyılırmı? Keşke beşbin daha benden gitseydi de öldürmeseydim, amma iş işten geçti.

— Hapislik çok zor değil mi?

— Hapisliğin lâfı mı olur be? İnsanın içi yanıyor, içi. Haydi, haydi tut çeneni. Gece vakti benim başımı belâya sokma.

Erol sigarasını hızlı hızlı içmeye başlayan adama tekrar seslendi:

— Tahir baba, darılmazsan sana birşey soracağım.

— Ne soracaksın bana. Söyle bakalım?

— Sen buradan çıkarsan bir gün ne iş yapacaksın?

— Benim buradan çıkacağım yok. Ben müebbed hapse mahkûmum. Sen duymadın mı bunu?

— Duydum ama olur a...

— Olmaz.

— Neye olmasın?

— Beni buradan kimse çıkartamaz.

— Neye büyük söylüyorsun be Tahir baba. Neye çıkartamazmış?

— Müebbed hapis nedir bilmiyor musun? Bir de serseriyim diyorsun bana! Yirmi yıldır buradayım. Ben hak etmişim bunu. Artık beni kimse buradan çıkartamaz.

— İnat etme be Tahir baba çıkartır işte.

Tahir baba yumruğunu kaldırdı ve bağırdı:

— Kim çıkartır, söylesene bakayım?

Erol kafasını dikerek cesaretle:

— Allah, dedi.

İhtiyarın eli havadan yavaş yavaş indi. Yanına sarktı. Başını iki tarafa salladıktan sonra:

— Tövbeler tövbesi yarabbi, diye söylendi.

Erol gülmeye başladı:

— Nasıl, çıkartır mı, çıkartamaz mı? Gece yarısı iki elini şu hapishane tavanına doğru açıp da kapalı gözlerinden sı-

ra sıra yaşlar inerek, içinden ateşler çıkar gibi "Allah!" diye yalvaran, ağlayan sen değil misin? O isterse seni misk gibi buradan çıkartır.

İhtiyar dişlerini gıcırdattı. Gözleri testekerlek açılarak iki elini birden çocuğun cılız omuzlarına attı:

— Sen geceleri demek beni gözetliyorsun, benim namaz kıldığımı gördün de ortaya yayacaksın ha...

Erol yüzünü buruşturdu:

— Canımı yakıyorsun be Tahir baba. Çek elini omuzumdan. Amma da ağır elin var be. Ben ne senin namaz kıldığını ortaya yayacakmışım. Uykum kaçtı, gördüm. Ben de dertli bir çocuğum. Serseriyim ben. Bırak benim omuzumu be. Canımı yakıyorsun.

Erol birden ağlamaya başlamıştı. İhtiyar bir daha dişlerini gıcırdattı. Sonra ellerini çekerek tekrar sigara kutusunna sarıldı, dolma gibi bir sigara daha sarmaya başladı.

Erol yırtık gömleğini sıyırıp cılız omuzunu meydana çıkarttı. Omuzumda ihtiyarın parmak izi vardı. Eliyle ovuşturarak oradan dargın dargın uzaklaşırken Tahir baba seslendi.

— Erol, bana bak oğlum. Çok kızdırdın da ne yaptığımı bilmedim. Gel otur şuraya. Bu gece beni uyku tutmayacak yine. Bak kestane aldırmıştım Bekir'e. Gel kebap yapalım. Haydi uzun etme, sıkma canımı bakayım.

Erol dönüp yerine oturdu. İçini çekip duruyordu. Tahir baba çizilmiş kestaneleri kızgın küle gömmeye başladı. Hapishaneye bıçak, çakı sokmadıkları için Bekir çavuş kestaneleri kendisi çizmişti.

Kestaneler pişe dursun, ihtiyar:

— Söyle bakalım, dedi. Buradan çıkarsam ne olacakmış?

— Buradan çıkarsan beraber oturalım, diyecektim. Senin de kimsen yok, benim de. Ama insan mutlaka kendisi-

ne bir can yoldaşı arıyor.

— Eh bir gün buradan çıkarsam beraber oturalım. Peki sen ne iş tutacaksın bakalım çıkınca?

— Ben mi? Ne bileyim Tahir baba. Serseri bir çocuğa kim iş verir?

— Eğer senin dediğin gibi Allah beni buradan çıkartırsa ben sana bir iş bulurum Erol.

— İnşallah Tahir baba.

-VI-

Erol hapishanede tam iki ay kalmıştı. İlk defa hapishane arabasıyla adliyeye gitmiş ve üçüncü gidişinde kendisini suçsuz bularak bırakmışlardı.

Ama o yine Tahir babaya kadar gidip bir Allahaısmarladık demeyi unutmamış, ihtiyar da:

— Haydi Allah kolaylık versin, dediklerimi sakın unutma, buralara düşeyim deme, demişti.

Erol hakimin karşısına tam on üç yaşında çıkmış bulunuyordu. On ikisini tamamlamış ve on üçe basmıştı.

Hakim bu cılız, soluk yüzlü, öksüren çocuğu uzun uzun dinlemiş, bir aralık, onun tam bir küçük çocuk kesilerek:

— Hakim beyamca, babacığım ölmeseydi ben böyle olur muydum hiç? diye ağlamasına karşı mutlaka büyük bir üzüntü duymuş ve ne yapacağını şaşırmıştır.

Erol kendisini ayva çalmak bahanesiyle götüren öteki serserileri nerede bulabileceklerini anlatmış ve onun yüzünden üç serseri çabucak yakalanmıştı.

Erol hakimin kararını ve herkes dağıldıktan sonra hademe ile kendisini bir odaya alarak verdiği öğütleri dikkatle dinlemiş ve onun uzattığı on lirayı alırken gözlerinden yaş akmıştı. Hakim:

— Ben bu parayı sana ödünç veriyorum. Çalış, iş güç sahibi ol bana öde. Bu sadaka değildir. Göreyim seni oğlum, demişti.

Erol'un hakimin elinin üstünde titreyen dudakları ve yüzünün kıpkırmızı kesilmesi her gün bin türlü suçlu ile karşılaşan bu adama bir kere daha huzursuzluk vermişti. Belki içinden:

"Bu çocuk belki çok içli ve temiz yürekli. Babasına karşı duyduğu sevgi onu bu hâle düşürmüş. Şimdi bunu yapayalnız bırakmak doğru mu?" diye düşünmüştür.

Fakat sokaklar ve dünya zavallılarla doluydu. Hangi birisine bakabilirlerdi ki. Sonra böyle çocuklar için yurtlar da yoktu.

Erol, Tahir babaya Allah'a ısmarladık deyip çıktığı zaman akşam ezanı okunuyordu. Sulu kar yağdığı için yerler vıcık vıcıktı.

Her zaman dolaştığı sokakların acemisi olmuştu sanki. Bir bekleme odasına girerek ısınmaya, kurunmaya çalıştı. O zamana kadar ayakları hiç böyle üşümemişti.

Vakit geçirmek için Mahmutpaşaya doğru çıkarken lastik ayakkabılar satan bir dükkân gördü ve içeriye girdi.

Dükkâncı oturduğu yerden fırlayıp onu kapı dışarı etmek istedi ama Erol'da hiç de kaçacak göz yoktu:

— İnsanı köpek gibi ne kovuyorsun be, diye bağırdı. Ayaklarım üşüyor. Parasıyla değil mi. Bir lâstik ayakkabı ver bana.

Bütün parası olan on lirayı da çıkartıp uzattı.

Dükkâncı bir paraya bir de onun ayaklarına baktı. Sonra:

— Şuraya çeşmeye kadar git de yıka ayakalarını dedi. Erol onun dediğini yaptı. Dükkâncının verdiği gazeteye ayaklarını kuruladı. İçeride küçük bir gaz sobası yanıyordu.

Ona dikkatle baktı:

— Bizde de bu markadan bir soba vardı, dedi. Babam benim çalışma odama getirirdi. Üstüne de sirkeli su koyardı, başına vurmasın diye.

Dükkâncı ona dikkatle bakarak:

— Senin çalışma odan mı vardı? dedi.

— Vardı ya. Ah benim babacığım, o sağ olsaydı ben şimdi sobamızın başında elimle kitabımla rahat rahat çalışırdım.

— Demek baban öldüğü için böyle oldun?

— Evet ağabey.

— Sahiden de senin yüzünde bir başkalık var. Gözlerinin içi bütün öteki serserilere benzemiyor.

Dükkâncı kıyı köşe karıştırarak bir kutu çıkarttı ve onu getirip Erol'un önüne koydu:

— Şunları giy bakalım. İnşallah ayağına iyi gelir.

Erol kutuyu açtı. İçinden yepyeni iskarpinler çıktı. Zavallı:

— Ağabey, dedi. Bunlar bayağı ayakkabı. Beni gücüm yetmez buna.

Dükkâncı:

— Sen hele bir giy bakalım, dedi. Parası kolay uyuşuruz.

— Ağabey vallahi şu on liradan başka param yok.

— Canım sen giy şunları bir kere.

Ayakkabılar sanki Erol'un ayağı için ısmarlama yapılmıştı. Biraz boldu ama çorap giyerse tam gelecekti. Dükkâncı:

— Ammada küçük ayakların varmış senin, dedi. Otuz üç numara. Şuradan ayağına göre bir çorap al da gel. Ama dur, ben alıvereyim bişitik dükkândan. Ayaklarını kirletme!

Erol çorapları, sonra ayakkabıları giydi. Dükkâncı ona

parasını da iade ederek:

— Paranı al, bas git, dedi.

— Öyle şey olur mu hiç?

— Senin nene lâzım. Buldun bir ayakkabı giymene bak. Bunlar benim bir müşterimin çocuğu için ısmarlama yapılmıştı. Çocuk siyah ayakkabı istememiş. Zenginlik bu. Bana "müşterisini bulursan satıver" demişlerdi. İki senedir durur şurada. Geçenlerde uğradı adam. Bir fakire verdim dedim. "İyi ettin" dedi. Bak kısmet seninmiş.

— Elini öpeyim usta.

— Öp bakalım.

Erol dükkândan çıkınca adam arkasından bakarak:

— Ne garip çocuk, dedi. Vaktiyle çok iyi terbiye görmüş. Temel var zavallıda.

Dükkânlar kapanıyordu. Erol'un ayakları üşümüyordu artık. İkide bir çabucak çamurlanan yepyeni ayakkabılarına bakıyordu. Kısalmış keten pantolonunun dizleri çıkmıştı. Zayıf etleri görünüyordu. Ensesinden sızan kar suları belinin ortasına kadar iniyordu.

Esnaf kahvelerinden birisine girdi. Bir çay ısmarladı. Çayı içinceye kadar kahvede epeyce ısındı. Çıkarken on lirayı uzattı. Kahveci bir paraya, bir de onun yüzüne bakarak:

— İstemez, dedi.

— Sağol usta.

Gece başlamıştı. Sirkeci'de lokantaların önünden geçerken masaların toplanmakta olduğunu gördü. Bir tanesine girdi. Yerleri temizleyen garson onu görünce haykırdı:

— Usta, seninki geldi.

— Kim geldi, hanım mı?

Garson kahkahalar atarak:

— Aklında fikrinde hanım, dedi. Gelen senin kibar. Ha-

ni demin görünmüyor ortalıkta diye söyleniyordun.

Döner pişiren yerde duran ve ertesi gün için hazırlık yapan şişman ahçı seslendi:

— Erol, sen misin?

Erol sıkıla sıkıla:

— Benim Kadri usta, dedi.

— Kısmetli çocuksun be Erol. Bu akşam daha uğrayan olmadı. Epeyce yiyecek var. Hem de sana göre. Ötekiler ne bulurlarsa bulaşık lengerine dökerler, çalarlar kaşığı. Fasul-

Rasim'in yerine garsonluk yapabilir misin bize?

ye, et, dolma, çorba, yoğurt, hep bir arada. Ama sen yemek seçersin. Pek karışık olursa ekmeklerin temiz yerlerinden yiyip çeker gidersin. O ne o, vay güle güle giy.

Ahçı onun ayaklarına bakıyordu. Garson da dönmüştü.

Erol ayak üstü başına gelenleri anlatmaya başladı. Kadri usta dikkatle dinledi en sonra için çekti ve:

— Bana bak oğlum, dedi. Sen birkaç gün için Rasim'in yerine garsonluk yapabilir misin bize? Oğlan hasta. Çok sıkıntı çekiyoruz.

— Yaparım Kadri usta ama benim kıyafetim yok ki.

— Canım sana vereceğim para ile bir pantolon alırım. Üstüne bizim beyaz ceketlerden birini giyersin. Ayakların da mükemmel. İş bir hamam yapmaya kalır. Haydi şimdi karnını doyur. Gece bulaşıklıktaki sedire yat. Beraber gidelim eve. Ben bizim oğlanın çamaşırlarından bir kat veririm sana. Yoksa kibrine mi dokunuyor.

— İsterse dokunsun usta. Bir insan hapishaneye girdikten sonra onda yüz, surat mı kalır. Ben kim, kibir kim?

Erol o gece lokantanın tekir kedisiyle bulaşıklıktaki sedirde yattı. Ustanın oğlunun çamaşırları ona iyi gelmişti. Usta kapıyı dışarıdan onun üstüne kilitleyerek istorları çekip gidince o anadan doğma soyunarak helâda yıkanmış ve iç çamaşırlarını giyince üstüne kendisine verilen frenk gömleğini giymiş rahat etmişti amma bütün gece gözüne uyku girmemişti.

Ertesi sabah usta pantolonla geldi. Saat sekizde içeriye girmiş ve pontolonu verdikten sonra garson ceketlerinden en küçüğünü giydirmişti.

Erol, Kadri ustanın yanında tam on iki gün kaldı. Lokanta ufaktı. Sabahleyin kahvaltı, öğle ve akşam de yemek veriyordu. İlk iki gün acemilik çeken çocuk sonradan işi iyice kavramıştı. Nazik konuşmasını, selâm vermesini iyi biliyor-

du. Sonra Kadri ustadan çekiniyor, şımarmadığı için elinden geldiği kadar iyi çalışıyordu.

Akşamlar iş bitip de usta hesapları yaparken Erol cebindeki bozuk paraları çıkartıp veriyordu:

— Buyur usta. Bugün bana verdikleri paralar.

Müşterilerin yirmibeşer, ellişer kuruşluk bahşişleri günde üç, beş lira tutuyordu.

On ikinci gün hasta olan Rasim gelmiş, Erol'a yol görünmüştü. Kadri usta tamam otuz sekiz lira çıkarttı ortaya:

— Bunlar akşamları bana verdiğin garson bahşişleri, dedi. Şu da senin emanet verdiğin on liran. Şimdi ne yapacaksın, söyle bana?

Erol orada geceleri barınıyor, karın doyuyordu. Şimdi yeniden sokağa atılmış bir ev kedisine dönecekti. Kar da öyle yağıyordu ki.

O düşünüp dururken garsonlardan biri:

— Erol be, dedi. Sana ben yatacak yer buldum. Bizim mahallede yaşlı bir kadın var. Koskoca evinde tek başına oturuyor. İyi bir kadıncağız. Geceleri korkuyor. Akşam dokuzda gel. Beraber gidelim. Bak işine gelirse orada yatarsın geceleri.

Erol dünyada bir tekir kedisinden başka kimsesi kalmamış olan Rahime teyzenin evinde öyle pek rahat edemedi amma kapalı bir yerde örtünerek yattığı için sesini çıkartmadı.

Kadın çok titiz, geveze, sinirli, biraz da huysuzdu. Erol içeriye girmek için ayaklarını iyice temizliyor, ilk iş olarak elini, yüzünü yıkıyordu. Hiçbir eşyaya el süremiyordu. Kadın ona ayrı testi, ayrı bardak vermişti.

Kendisi geceleri kalkıp dolaşıyor, söyleniyor, namaz kılıyor ve mutfağa inip bir şeyler yiyordu.

Erol bir oda tutuncaya kadar orada kaldı. Kadri usta ona

hemşehrilerinden birisinin yanında bir garsonluk bulmuştu. Ayda üçyüz lira ve günde üç öğün yemek vereceklerdi. Aldığı bahşişler de kendisinin olacaktı.

Erol ağır bir iş tutmuştu. Çok yoruluyordu. Sabahın yedisinden akşamın dokuzuna, bazen onikisine kadar ayak üstü koşuyordu. Bazen günde on lira başiş aldığı oluyordu. Onu etraftaki yazıhaneler yemek götürmeye memur etmişlerdi.

Bazen üç dört kişilik yemeği birden tepsiye koyarak ıslak sokaklardan geçip dik merdivenlerden çıkıyordu.

Bir iki defa tepsi ile yuvarlandı. Yemekler ziyan oldu. Takımlar kırıldı ve bir çırpı da altı, yedi lira birden parası kesildi. Fakat yavaş yavaş müşteriler onu seviyorlardı. Duygulu ve zeki bir çocuk olduğu için yeni işine de alıştı. Önce tepsileri götürüyor ve yemekten sonra da topluyordu.

Böyle uzak yerlere yemek isteyenler daha fazla bahşiş veriyorlardı. Şimdi yemek çok boldu amma gözleri doyuyor, önünde takım takım yemek dururken ya bir parça yoğurt veya biraz pilav yiyordu. Geceleri geç vakit odasına geliyor, hemen ölü gibi yatıyordu.

Bir gün Sirkeci'de tüccarlardan birisi:

— Erol, demişti. Sen çok yoruluyorsun galiba.

— Evet efendim.

— Kaç para kazanıyorsun?

— Üçyüz elli lira kadar birşey.

— Ben sana dörtyüz lira versem yanıma gelir misin?

— Gelirim efendim. Zaten lâkırdı işitmek artık canıma yetti.

Erol böylece garsonluktan çıkmıştı. Ustası ona son aylığının hepsini vermedi. Cimri bir adamdı. Zaten bütün garsonra kendisinden şikâyetçiydi.

Yeni iş daha rahattı. Bir yazıhanenin temizliğine bakıyor, soba yakıyor, tüccarla misafirleri için kahve söylüyor ve öteye, beriye yollanıyordu.

Artık akşamları saat yedide serbest kalıyordu. Kira odasına gidince yatmadan önce oturup düşünüyor, vakit geçirmek zorunda kalıyordu.

Hiçbir arkadaşı, konuşacak kimsesi yoktu.

-VII-

Erol yazıhanede uzun zaman çalışamadı. İçi içine sığmıyordu. Başını alıp gitmek, içinin acısından kaçmak ister gibi bir hâli vardı. Bir gün patronuna söylediği zaman o:

— Sen galiba parayı az buluyorsun? dedi.

Çocuk kıpkırmızı kesilmiş, önüne bakıyordu:

— Hayır içim sıkılıyor.

— İçin mi sıkılıyor? Peki ama ne iş tutacaksın?

— Bilmiyorurum.

— Sokaklarda sürtüp serseri mi olacaksın?

— Bilmiyorum.

— Aç kalırsın, kötü arkadaşlara kapılır, hırsızlık yapar, hapse girer, sabıkalı olursun. İyi düşün oğlum.

Bu "Oğlum" kelimesi öyle dokunuyordu ki. Yaşlı gözlerini pencereye dikmişti. Göz bebeklerindeki yaşlar ne akıyor, nede eksiliyordu. Hep öyle duruyor.

Patron elini onun omuzuna koydu:

— Sende bir şeyler var ama söylemiyorsun bana, dedi.

— Ben gideceğim.

— Eh, ne yapayım, git.

Erol yazıhaneden çıktığı gibi o ihtiyar kadının yanından da çıktı. Son zamanlarda kendisine daha yakınlık gösteren kadına kapıdan bir "Allahısmarladık teyze" diyerek savuştu.

Rahat, karın tokluğu, arkasındaki elbise, ayağındaki kundura ona sıkıntı veriyordu. Serseri olmak istiyordu. Bir viranede kapısına çuval gerili, damı çöp tenekelerinden yapılmış kulübe de hırpani bir küfeciye misafir olduğu zaman içinde garip bir rahatlık duymuştu. Kupkuru, dal gibi olduğu için Moruk Mustafa dedikleri bir yoksul çocuğun hayatına imreniyordu âdeta.

Zavallı Erol'a bütün bunları yaptıran içindeki ateşti. Babasının acısı, annesinin bir başka adamla evlenmesi, mektebinden, sevgilerden ayrılmak ona bir hırçınlık vermişti.

Daha önce ilk gece Mustafa onun birdenbire ağlamaya başladığını görerek şaşırmıştı. Fakat adamakıllı yorgun olduğu için onunla meşgul olamadı. Ertesi gün daha başka serseri çocuklarla birleşerek balığa gittiler.

Erol bir elinde kamışla oltalar, öteki elinde içinde bir kaç balık ve teneke kutu kubübeye döndüğü zaman Mustafa'yı bulamadı. Duvara astığı pantolonu, ceketi ve içindeki yirmibeş lira parası da ortada yoktu.

Erol bir zaman şaşkın kaldı. Sonra biraz ötede yine teneke damlı küçük bir kulübede oturan ve paçavra satarak geçinen ihtiyar adamın yanına giderek kulübeye kimin girdiğini sordu. İhtiyar:

— Demin Moruk Mustafa iki arkadaşıyla geldi, dedi. Bir yerden elbise aşırmış galiba. Arkasında lacivert, büz gibi yeni elbiselerle çıkıp gitti. Ama elbise biraz kısa gelmişti ona.

Erol daha fazla birşey sormaya lüzum görmedi. İşte sırtında bir gömlek, ayağında yırtık, kirli, rengi belirsiz bir pantolon kalmıştı. Bu hâl onun çok canını sıktı. Fakat sonradan düşününce seseriliğin içinde hırsızlık da bulunduğunu anladı. Serseri olan bütün çirkin iğrenç şeyleri yapardı. İnsan böyle sokak köpeği gibi yersiz, yurtsuz olunca ne paylanmaktan sıkılıyor, ne çalmakatan çekiniyordu.

Onu acı bir düşünce almıştı. Tuttuğu balıkları fırlatıp attı. Elini şakağına dayadı, saatlerce düşündü.

Ertesi gün pantolonun cebine koyduğu yüzyirmi kuruşla karnını doyurdu. Paranın yarısını yemişti. Ertesi gün de geri kalanı harcayınca on parasız kalacaktı.

İkinci gün, akşama doğru Mustafa geldi. Ayağında eski pantolonu vardı. Sırıtarak içeriye girince Erol:

— Elbiselerimi, paramı ne yaptın? diye bağırdı.

Mustafa böyle şeylere çok alışık olduğu için pişkince:

— Ben elbise, para görmedim, dedi.

Erol kıpkırmızı kesilmişti:

— Mustafa, ben senin ne mal olduğunu bilirim. Güzellikle ver paramı, elbiselerimi.

— Ben almadım diyorum sana.

— Boşuna kafamı kızdırma.

— Kızdırırsam ne olacak.

— Sana ver, diyorum.

— Vermiyeceğim ulan, ne yapacaksın.

Erol Mustafa'nın üstüne atıldı. Mustafa ondan daha yaşlı ve acıya dayanıklıydı. Üstelik kılığına kıyafetine bakarak Erol'u kucak çocuğu sanıyordu. Halbuki Erol daha sefaletten yıpranmamıştı. Sonra haklı olduğu için kendisini daha kuvvetli hissediyordu.

İkisinin dar kulübenin içinde boğuşması yarım saat kadar sürdü. Yüz göz tırmık, yara, bere içinde kalmıştı. Fakat Mustafa bütün seseriler gibi bir kere kuvvetini dener, eğer karşısındaki kendisinden üstünse kaçıp giderdi. Yine öyle yaptı.

Fakat gece olup da ortalık tenhalaşınca, karanlıkta ayak sesleri ve konuşmalar duydu. Mustafa'nın hımhım sesini ve Kadri dedikleri daha kabaca bir serseri ile yedi sekiz yaşla-

rında bir oğlanın sesini tanıdı. Zaten uzun düşünmeye zaman kalmamıştı.

Onlar Erol'un üstüne çullandılar. Ölesiye bir kavga başladı. Nihayet onu karanlıkta yere yıktılar. Suratına, boş böğürtülerine kıyasıya vurarak bayılttılar.

Erol kendisine geldiği zaman acılarından kımıldanamıyacak hâldeydi. Üstelik sırtında gömleğini ve ayağında pantolonunu almışlardı.

Günlerce aç, sefil kalan Erol, paçavracıdan ödünç aldığı kirli ve iğrenç bir pantolon ve parça parça bir de mintan bulmuştu.

Oraya yakın bir yerdeki lokantaya giderek yalvara yalvara artık yemekleri bularak karnını doyurdu.

Fakat o artık değişik bir çocuktu. Hırsından zaman zaman ağlıyor, dişlerini gıcırdatıyordu.

Keşke o adamın yanından, yazıhaneden çıkmasaydı. Şimdi gidip ona yalvarmak da istemiyor, ağrına gidiyordu bu.

Bir gün pazar yerinde dolaşırken yaşlı bir adam ona pazardan aldığı yükleri evine kadar taşıttı. Eve gelince kapının önünde yığılı duran odunları gösterdi:

— Şunları odunluğa taşıyıp istif eder misin? dedi.

— Küfe var mı?

— Olacak galiba.

Adam küfeyi bulunca sordu:

— Ne istersin bu iş için? Zaten topu topu iki çeki odun.

— Ne verirsen ver.

— Yoo, söyle. Sonradan bozuşmayalım.

Erol düşündü ve:

— Eski bir pantolon varsa ver, yeter, dedi.

Adam eve girdi. Biraz sonra elinde arkası yamalı ve yer

yer leke olmuş bir pantolon getirdi.

Erol hemen işe başladı. Akşam karanlığına kadar odunları taşıyıp istif etti. O çalışırken evden:

— Gözden kaçırmayın, birşey aşırmasın, diyen sesler duyuyordu.

İş bittiği zaman onun da kımıldanacak hâli kalmamıştı. Bir bakır tepsiye koydukları yarım kilo ekmekle bir tabak fasulyeyi ve bir tabak makarnayı ona verdiler.

Oturup yedi. Pantolonu koltuğuna kıstırıp gitti. Ertesi sabah ortalık aydınlanınca yattığı yerden doğruldu. Kolları, beli yorgunluktan ağrıyordu. Hemen pantolonu giymeye davrandı. Paketi açtığı zaman içinden bir de mintan ve bir çift de yamanmış, ama temiz çorap çıktı. Erol bunları giyerken:

— Eli temiz insanlarmış, dedi.

Birkaç gün, sonbahar olduğu için odun alanların odununu, pazarda zerzevat taşıyıp birkaç kuruş kazandı. Akşamları geç vakit bulaşık yıkayarak lokantalarda karnını doyuruyordu.

Bir akşam, geç vakit kulübeye gelirken içeride ışık gördü. Bir de baktı Mustafa uzanmış uyuyor. Zaten Erol onu arıyordu. Ayağı ile bir tekme vurarak uyandırdı. Onu sille tokat kulübeden attı. Başına geleceği bildiği için uyumadı. Geceyarısına doğru yine ayak sesleri duyuldu. Küçük çocuğun ince sesi, Kadri'nin öksürüğü duyuluyordu.

Birden içeriye daldılar. Önce Kadri girmişti. Fakat girer girmez de kafasına yediği bir sopa ile sendeledi. Karanlıkta Erol'u göremiyordu. Elleriyle etrafı araştırırken bir sopa daha yedi. Bağırdı. Kendisini dışarıya attı. Küçük çocuk hemen savuşmuştu. Mustafa da nereden geldiğini anlamadığı bir sopa yemişti. Kolu kırıldı sanıyordu. Dışarıya çıkarak ellerine aldıkları taşları savurmaya hazırlanırlarken Erol elinde sopa ile üstlerine yürüdü.

Çocuğun hırsı o kadar fazlaydı ki iki serseri onunla başedemeyeceklerini anlamışlardı. Küfürler ederek kaçıp gittiler.

Erol belki bu serseriler yüzünden daima korunmak ve boğuşmak zorunda kalacaktı. Fakat iki gün sonra lokantada bulaşık yıkarlarken garsonlardan birisi gülerek ona seslenmişti:

— Senin arkadaşlarından birisi yakayı ele vermiş.

Erol başını çevirdi:

— Kimmiş benim arkadaşım?

— Canım hani bir serseri Kadri vardı ya. İşte o. Otobüste birisinin cüzdanını çarparken yakalanmış. Sıkıştırınca geçenlerde soyulan eve girenlerden birinin de o olduğu anlaşılmış.

Erol sesini çıkartmadı. Ertesi gün seserilerden birkaçı ile konuştu. Kadri'nin yankesicilik ve hırsızlık yaptığı anlaşılmış ve hapse girmişti.

Meydan Erol'a kalmıştı. Farkında olmadan çalışıyordu. Her akşam bulaşık yıkıyor, lokanta süpürüyordu. Bu işi o kadar güzel yapıyordu ki lokanta sahibi ona bol yemekten başka birkaç kuruş para da veriyordu.

Gündüzleri viranede kış için kendisine bir barınak yapmaya çalışıyordu. Vaktiyle orada bir ev varmış. Taş yığınlarını karıştırırken iki tarafı sağlam duvarlarla örülmüş bir odunluğa rastladı. Artık sabahtan akşama kadar çalışıyor, taşları başka tarafa taşıyor, odunluğu oda hâline getirmeye uğraşıyordu.

Bir hafta çalışmadan sonra epeyce geniş bir yer meydana çıktı. Üstü kemer gibi örülmüş olduğu için dam yapmaya lüzum yoktu. Yalnız yanmış olan ön kısmını düzeltmek lâzımdı.

Erol odunluğun altını düzeltirken toprağa gömülmüş

olan demir kapıyı bulunca çok sevindi. Onu çıkarttı. Kaldırıp eski yerine, basamağın üstündeki oyuğa yerleştirdi. Uğraşa uğraşa kapıyı açılır, kapanır bir hâle getirdi ama ön tarafın epeyce bir yeri yıkıktı.

Boş vakitlerinde onu seyre gelen ihtiyar paçavracı ara sıra akıl veriyordu. Hem de elinden iş gelen bir adamdı. O da yardım etti. Erol'un aldığı çimento ve kumla viraneden toplanan tuğla parçalarıyla duvar sımsıkı örüldü.

Erol'un şimdi bir evi vardı. Bir odadan ibaret ve altı toprak olan bu evin bir de penceresi vardı. Pencereden sokağın bir parçası ve paçavracının kulübesi görünüyordu.

Bir gün çok fazla yağmur yağdı. Her tarafı seller bastı. Erol sokakta yakalanmıştı. Saçak altlarında saatlerce bekledi. Yarı ıslak bir hâlde evine geldiği zaman şaşırdı. Evinin hiç damı akmamıştı. Yalnız viraneye biriken sular içeriye girmişti.

Bu hâl onu sevindirdi. Bu bodrumdan, odunluktan bozma eve karşı içinde bir sevgi doğmuştu.

Kendi kendisine düşünmeye başladı:

— Burası çok uzun bir yer. Arka tarafı bir duvarla ayırsam orasını yatak odası yaparım. Arada bir kapı bulunur. Bir pencere açmak lâzım gelir. Buraya bir saç soba alsam, kışın kimbilir ne kadar güzel ısınacak. Ama mutlaka evin kenarına bir hendek açarak biriken suyu sokağa vermeli, etrafı da temizlemeli.

Erol farkında değildi, ama kendisine bir ev yapıyordu. Yavaş yavaş bir iki tahta, bir pösteki, bir bardak, bir kaşık, bir su şişesi gibi eşya birikiyordu.

Bakkaldan bir gaz tenekesi istemişti. Onun içinde su koyuyor ve üstünü bir tahta ile kapatıyordu.

Evinde yiyip içmediği hâlde, ona, bir şeyler lâzım oluyordu. Yatmak için tahtadan bir kerevet yapmıştı. Takır takır

tahtanın üstünde yatamazdı ya. Zaten havalar serinlemeye başlıyordu.

Hizmet ettiği evlerden bazı şeyler istemeye başladı.

— Para yerine bana bu pöstekiyi verin.

— Para istemem, şu bahçenize attığınız kırık masayı bana verin. Gibi isteklerde bulunuyordu.

Masası, pöstekileri, tahtadan rafında iki porselen tabağı ile bardakları, sonra mumla kibriti, bir eski havlusu, nihayet para ile aldığı gazetesi oluyordu.

Erol çalışıyordu. Karnı iyi doyuyordu. Günde beş lira da alıyordu. Bir pazar günü lokanta sahibi ona:

— Yarın biraz yardım et bize, dedi. Garsonlardan ikisi birden hastalandı. Sana on lira veririm, bahşiş de caba.

Erol bu işi çok iyi biliyordu. Ertesi gün tıklım tıklım dolan lokantada iki garsonun işini tek başına o kadar güzel başardı ki lokanta sahibi de şaşırdı.

O gün tam on lira bahşiş almıştı. Gece on ikide lokantadan çıkarak evine geldi. Mumu yaktı. Paraları çıkartıp saydı, yirmi iki lira.

— Bu gün iyi para kazandım, dedi.

Sevinmişti. Fakat sonra üç pöstekiden ibaret yatağına uzanınca düşünmeye başladı:

— Ben serseri olacağım diye yazıhanedeki işi bıraktım. Hem rahat hem temizdi. Ama neden serseri olamadım?

Çocuk başı elleri arasında düşünüyordu. Gözleri birden doldu:

— Zavallı babam, benim serseri olduğumu istemezdi ki!

Titrek mumun aydınlattığı ve köşelerde gölgelerin titrediği odasına baktı. Sesi titriyordu.

— Ben serseri değilim, dedi.

Evet, serseri değildi. Serserinin evi, eşyası olmazdı. Ser-

seri hiç çalışmazdı.

Erol içinden gelen bir sevinçle:

— Ben hiç para çalmadım, dedi.

Bunu yapmadığı için birden öyle sevinmişti ki. Kendisini duyan ve gören olsa diye etrafına bakınıyordu. Göğsü kabarmıştı. İçinin ısındığını duyuyordu.

Babasının ruhu belki de onun şu andaki sevincini anlıyor ve oğlundan memnun oluyordu.

-IX-

Erol yavaş yavaş evini süslemeye, güzelleştirmeye çalışıyordu. Bir pazar günü sayım yapılırken viraneden geçen memurlar onun evine de geldiler. Paçavracının kulübesine giderken onun evini de görmüşlerdi.

Erol kapıya çıktı. Memurlar ona baktılar. Evde kaç kişi oturduğunu sordular. Birisi demir kapının takıldığı duvara tebeşirle iğretiden bir numara koymuştu: 12

Erol'un evinin numarası oniki idi.

Ertesi gün nalbura giderek biraz yağlı boya aldı ve oniki rakkamını daha güzel yazdı.

Viranenin neresini kazsa yarım, bütün tuğlalar çıkıyordu. Bu tuğlaları biriktirip içerideki bölmeyi yaptı. Sonra tahta karyolasını oraya taşıdı. Paçavracı ihtiyar ona çok yardım ediyordu. Çünkü Erol her akşam onun yemek kabını alarak bulaşık yıkamaya gidiyor, dönüşte lokantadaki artık yemekleri bu kaba dolduruyor, üstelik temiz, artık ekmek dilimlerini de toplayıp getiriyordu.

Bir akşam Erol bulaşıktan dönerken ertesi sabah yemek için bir gazeteye birkaç börek sarmıştı.

Eve gelince sobasını yaktı. Islanan ayakkabılarını ateşe yakın koydu. Börekleri porselen tabağa alıp yağlanan gazeteyi buruşturacağı sırada gözüne bir yazı ilişti:

"Umumi affa uğrayanlar önümüzdeki pazartesi günü tahliye edileceklerdi. Bu hususta lâzım gelen..."

Yazının üst tarafı okunmuyordu. Erol gazetenin tarihine baktı. İki gün evvelki gazeteydi. Birden:

— Yarın değil öbürgün pazartesi, dedi. Demek suçluları affediyorlar. Bütün mahbuslar bırakılacak mı acaba? Belki Tahir babayı da salıverirler.

O gece hep bunu düşündü. Ertesi gün tütüncüye giderek gazeteleri gözden geçirdi. Tütüncü aksi bir adamdı:

— Pek meraklı isen parasını ver, al oku, dedi.

Erol'un canı sıkıldı. Kahveye gitti. Orada çay içerken bir gazete aldı. Okumaya başladı.

Cezalarının yarısından çoğunu tamamlamış olanlar, o zamana kadar uslanmış olanlar, ilk defa hapse girmiş olanlar ertesi gün sabah saatlerinde bırakılacakmış.

Erol, Tahir babanın durumunu bırakılacak suçlular arasında görüyordu.

Ertesi sabah, erkenden kalktı. Doğru cezaevinin önüne gitti. Orası ana, baba günü olmuştu. Babalarını bekleyen çocuklar, kocalarını arayan kadınlar, oğullarını bekleyen analar, babalar hep oradaydı.

Mahkûmlar teker teker çıkıyorlardı. Erol kapıya yakın bir yer tutmuştu. Çıkanları yakından görünüyordu.

Tanıdığı iki serseri çocuğun, sonra Kadri'nin çıkışını gördü. Birkaç serseri, bu arada Moruk Mustafa da arkadaşlarını bekliyordu. Erol onların peşlerine fino köpeği gibi takılan küçük oğlanı da gördü. O havada ayakları çıplak, başı sırılsıklamdı.

Omuzlarını kaldırarak ısınmaya çalışıyordu. Mustafa'nın arkasından Erol'un elbisesi vardı. Darlıktan parçalanmıştı. Mustafa bir karış daha uzamıştı.

Küçük oğlan Erol'u gösterdi. Kadri ile Mustafa ona doğ-

ru bakıyorlardı. Erol onları hiç tanımaz gibi davrandı.

Kadri sallana sallana yürürken ona doğru geliyordu. Ensesinin dibine kadar geldi ve kısık bir sesle:

— Eh, dedi. Ben çıktım artık. Kozumuzu paylaşırız.

Erol başını çevirdi ve:

— Hoşt köpek! dedi.

Bu serseri ona o kadar küçük görünüyordu ve ona öyle sert sert bakıyordu ki Kadri dişlerini sıktı. Erol:

— Arkandaki hırsız köpek gibi birkaç tane daha bul da öyle gel, dedi.

Bu meydan okuyuş Kadri'yi şaşırttı. Etraftan bakanlar vardı. Bir şeyler mırıldanarak savuşup gitti.

Erol yine bekledi. Nihayet, saat ona doğru Tahir baba göründü. Ayağında terlikler vardı. Bir asker kaputunun içine bir şeyler sarmış ve sicimle birkaç yerinden bağlamıştı.

Bir çoklarını bekleyenler getirdikleri otomobillere bindiriyorlar, çekip gidiyorlardı. Herkesin bir bekleyeni vardı.

Sarılanlar, öpüşenler, ağlaşanlar, küçük çocukları uzatanlar çoktu. Kimse yağmurun karla karışarak yağdığını görmüyor gibiydi.

Tahir baba, ayağında terlikler, sırtında sarılı kaput, yüzü sapsarı tek başına ilerliyordu. Kimseye görünmeden kaçmak, belki yalnız oradan değil, İstanbul'dan da uzaklaşmak niyetindeydi.

O herkesin gittiği yerin tersine bir yol tutturmuş ve bir köşe dönmüştü. Erol koşarak ona yetişti:

İhtiyar hızla döndü ve kaşlarını kısarak sert sert baktı.

— Ne istiyorsun benden be?

Adamcağız ya çok üzüntülüydü, yahut da Erol çok değişmişti. Çünkü tanımadığı her hâlinden anlaşılıyordu.

Erol onun koluna yapıştı:

— Tahir baba, bana misafir ol.

— Sana misafir mi olayım? Sen kimsin?

— Ben Erol.

— Hangi Erol. Ben Erol Merol bilmem.

— Canım Tahir baba, ben evvelki sene hapishaneye gelmedim mi? Bir gün çıkarsan beraber oturalım demedim mi sana?

İhtiyarın soluk yüzü kızardı. Durgurlaştı:

Ne istiyorsun benden be!...

— Seni şimdi hangi şeytan çıkarttı karşıma be, dedi.

— Ben senin çıkacağını haber alınca gelip bekledim.

— Ben görmedim seni.

— Bir köşeye saklanmıştım.

— Yani benim çıkışımı bekledin ha?

— Evet.

— Peki, neden bekledin?

— Senin kurtulduğuna sevindim de.

— Sen buna kurtulmak mı diyorsun be? Benim için kurtuluş var mı? Orada ben rahattım. Şimdi ne olacak? Ne para var, ne iş var, ne de kılık kıyafet.

— Canım hepsi olur Tahir baba. Gel gidelim.

— Nereye?

— Benim evim var. Ev dersem tek bir oda. Sana orada yatak bile hazırladım. Orada kalır, ne yapacağımızı kararlaştırırız.

— İkimiz beraber bir şeyler yapacağız demek oluyor?

— Öyle konuşmadık mıydı?

— Öyle mi konuştuktu, bilmem!

— Öyle konuştuk ya. Haydi yürü bakalım.

İnce ince yağan yağmur işi azıtmıştı. Yün çoraplarının üstüne altı tahta terlikler giymiş olan Tahir baba kolundan çekilince o tarafa doğru yürümeye başladı.

Senelerden beri hapishanede kalmış olan adamcağız o kadar şaşkındı ki, ne olduğunu anlamıyor, kafası işlemiyordu.

İstanbul'u avucunun içi kadar iyi bilen bu adam şimdi dağdan şehre ilk defa inmiş bir çoban gibiydi.

Kalabalık caddelerde kolundan çeken, elinden tutan ve sırtından iterek köşeleri döndürten çocuğun güttüğü koca-

man bir mandaya benziyordu. Kafasının içi durmuş, kulakları işitmez, gözleri görmez, olmuştu.

Yol kırkbeş dakida kadar sürdü. Yağmur tekrar kara çevirmiş, yerler büsbütün cıvımıştı.

Erol soğuktan donmuş ıslak elleriyle demir kapının kilidini açtı. Kendisi yana çekilerek:

— İçeriye buyur Tahir baba, dedi.

-X-

Erol adamcağızı evde bırakarak lokantaya giderken onun yiyeceğini düşünmüştü. Zaten onun geleceğini umduğu için bir gün evvelden yiyecek hazırlamıştı.

Gelir gelmez sobayı yakarak, hazırlanmış olan köfte sahanını üzerine koymuş, tahta masanın üzerine iki dilim börek, iki tane tulumba tatlısı, çatal kaşık, ekmek bırakmıştı.

— Kusura bakma Tahir baba, ben işe gidiyorum. İkindiye gelirim, sen karnını doyurunca biraz uzanıp uyu.

Erol döndüğü zaman ağzı açık kaldı. Tahir baba gelir gelmez oturduğu yerde, içine eşyasını sardığı asker paltosu kucağında öylece duruyordu. Ne yemiş, ne içmiş, ne de uyumuştu.

Kucağındaki paltoyu alarak açtı. İçinden iki kat çamaşırla çorap, mendil ve bir de Kur'an-ı Kerîm çıktı.

Erol Kur'an'ı rafa koyduktan sonra çorapları ayırdı ve adama:

— Ayaklarındakileri çıkart Tahir baba, dedi.

Altları tahta terlikler çıkartıldı. Erol maşrapa ile su döktü. Tahir baba elini yüzünü ayaklarını temizce yıkadı.

— Tahtaların üstünden ayaklarının ucuna basa basa yürü. Sobanın yanına git otur.

Tahir baba bunu da yaptı. Kurulandı, yün çoraplarını değişti. Bir aralık öksürmeye başladı. Bu öksürük çok sürdü. Erol çay pişirerek ona verdi.

— İç şunu bakalım.

Ağzından bir kelime çıkmayan adam çayı içti. Sonra arandı. Tütün kutusunu buldu. Kalın bir sigara sararak içmeye başladı.

Sigara yarı olmadan oturduğu yerden ayağa kalktı:

— Baksana bana çocuk!

Öyle bağırmıştı ki Erol sobanın önünden sıçradı:

— Buyur Tahir baba.

— Sen beni buraya ne demeye getirdin?

— Fena mı ettim?

— Fena ettin. Beni çevirdin yolumdan.

— Ama Tahir baba, bir sana bak, bir de bana. Ben seni zorla getirmedim buraya. Şimdilik bana misafir ol, dedim Sen de geldin.

— Ben ne yapacağım şimdi? Söylesene bana yumurcak. Ne yapacağım ben?

Erol hiç kızmadı. Adamın çok üzüntülü ve şaşkın olduğunu biliyordu. Yerinden kalkıp raftan Kur'an'ı alıp öptü ve başına koyduktan sonra masanın üstüne bıraktı:

— Sen şimdi şurada bir namaz kıl Tahir baba. Sonra temiz pak Kur'an oku. Üst tarafına Allah Kerim.

Bu sözler adamın üstünde büyük bir etki bıraktı ve:

— Doğru söylüyorsun çocuk, dedi. Bir namaza durayım. Burada kıble ne tarafta.

— Tam şu köşeye doğru dönersin Tahir baba. Yanımızda tahta minareli bir mescit var. Minarenin şerefe kapısı tamam da söylediğim hizaya doğrudur.

Tahir baba çocuğun yaydığı bör postekinin üstünde namaza durdu. Erol doğrusu namaz kılmasını bilmezdi. Yalnız pek üşüdüğü zaman Ramazanda camiye gider. Teravih namazını kılanları seyrederdi.

Dakikalar, saatler geçti. Tahir baba yatıp yatıp kalktı. Nihayet postekinin üstünde ellerini açarak, gözleri kapalı, başı bir tarafa doğru çarpık, öne arkaya ağır ağır sallanarak dua etmeye başladı. Bu da saatlerce sürdü. Ara sıra dudaklarından arapça kelimeler çıkıyordu. Erol lambayı yakmış, birkaç defa öksürmüştü. Tahir babanın bir şeyler duyduğu yoktu. Elleri açık, sallanıyor, Allah'a yalvarıyor, bir şeyler mırıldanıyordu.

Nihayet ağır ağır yerinden kalktı. Etrafına bakındı. Halinde bir değişiklik vardı. Boyuna, bosuna yaraşmayacak kadar yumuşak bir sesle:

— Senin adın nedir çocuk? dedi.

— Benim adım Erol.

— Oğlum ben seni rahatsız etmiyor muyum?

— Başımla beraber Tahir baba. O nasıl lâf!

— Allah senden razı olsun çocuk.

— Yemek hazır Tahir baba. Buyur, bir iki lokma birşey yiyelim.

— Ömrüne bereket oğlum.

Tahir baba yarım kilodan fazla ekmek, on tane köfte, iki dilim börek, dört tane tulumba tatlısı yedi. Dört maşraba da su içtikten sonra Allah'a dua etti.

Erol'un ne fazla yatağı, yorganı, ne de oturacak yeri vardı. Onu içeriki bölmeye, kendi yatağına yolladı. Lambayı yanına koydu. Suyun yerini gösterdi ve saat ona doğru:

— Ben işe gidiyorum, dedi. Gece yarısı gelirim. Sen yat, uyu. Benim yanımda anahtar var. Haydi Allah rahatlık versin.

Artık günler hep birbirine benzeyerek geçiyordu. Kar durmadan yağıyor, soğuk insana göz açtırmıyordu. Erol lokantadan Tahir babaya ve kendisine yemek getiriyor, ısınmak için odun bulmaya ve yatacak birşey tedârikine mec-

bur oluyordu.

Biraz borç para istemiş, lokanta sahibi de bunu memnuniyetle vermişti. Çocuğun çalışkanlığını ve becerikliliğini çok beğeniyordu.

Erol bu işlerle uğraşırken viraneliğe gelip gittikçe yerde bazen çıplak, bazen parça parça ayakkabı giymiş, irili ufaklı ayakkabı izleri görüyordu.

Evin etrafında dolaşan bu izler mutlaka Kadri'ye, Mustafa'ya ve o küçük oğlana ait olacaktı.

İşte bu yüzden lokantada eline geçen ucu demirli kalın bir bastonu yanında taşıyor.

— Ne yapayım, geç vakit dönüyorum, köpek filan çıkar karşıma diyordu.

Bastonu yanına almakla da iyi ettiğini çok çabuk anladı. Bir gün hava adamakıllı tipiliydi. Bir elinde baston, ötekinde yemek kaplarıyla arsaya giden tenha köşeyi döndüğü zaman Kadri'yi karşısında gördü. Etrafta bir tek insan yoktu. Evlerin arkaları hep viraneliğe dönüktü. Zaten tipiden insan kendi ayaklarını güç görecek gibiydi.

Kadri'nin elindeki bıçağı görünce Erol'un dizleri titredi. Ömründe ilk defa iliklerine kadar korku hissetti.

Erol arkasından bir ses işitti:

— Koş Mustafa, ağabey, yakaladık.

Demek Mustafa da arkadan geliyordu. Erol hapishaneden çıkarken onlara meydan okuduğu için bunu hak etmişti. Fakat o gençti. Hem de kendisi haklıydı. Mustafa'dan hiç korkusu yoktu. Fakat Kadri ondan hem çok daha büyük, hem de kuvvetliydi. Bayağı bir adamdı.

Erol kaçamayacağını anladı. O zaman elindeki yemek kabını karların üstüne bıraktı. Bastonunu kaldırdı. Kadri'nin karşısına dikildi. Öteki kendisini kısmış, sıçramaya hazırlanıyor ve bıçağını elinde oynatıyordu. Alt çenesini ileriye doğru çıkarmış ve kafasını bir tarafa çarpmıştı.

Köşeyi dönünce Kadri'yi karşısında gördü!...

Oda birden zıpladı. Fakat baston bileğine indi. Bıçak elinden fırladı. Soğuktan morarmış olan bileği kırılmış gibi acıdı.

Bıçağını almak için yere kapandığı zaman kafasına da bir baston yedi. Üçüncü bir baston sırtına indi.

O zaman serseri adam bıçağını almaktan vazgeçti. Boğuk bir sesle:

— Vurma, vurma! diye bağırdı.

Mustafa yerden taş arıyordu. Etrafa bakınıyordu. Fakat Erol ileriye koşar gibi yaptı. Önce küçük çocuk kaçtı... Ta

köşeye kadar gitti. Oradan merakla ve korku ile kavga yerine bakıyordu.

Kadri tıpkı bir sokak köpeği gibiydi. Pek sıkıyı görürse kaçmaktan başka çare aramıyordu.

Sırtını çevirdi.

— Alacağın olsun senin, dedi.

Gidiyordu. Erol seslendi:

— Bana bak, Kadri.

Serseri döndü. Erol tatlı bir sesle:

— Ben sana birşey yapmadım, dedi. Bak eline vurduğum için canım bile sıkıldı. Sen o hırsıza uyma Kadri. Hem paramı, hem elbisemi çaldı. Sonra beni nasıl soyduğunuzu, nasıl dövdüğünüzü bilirsiniz. Köpek gibi çullandınız üstüme. Ama ben size uymuyorum. Ben o Mustafa'nın kaç defa karnını doyurdum. Sonradan bana neler yaptığını gördün. İnsan değil o. Sen şunu al Kadri. Git sıcacık bir çorba iç. Güzelce karnını doyur.

Cebinden tam beş tane tek lira çıkarttı. Serseri elini uzattı. Paralar garson çocuğun avucundan serserinin kirli ve soğuktan çatlamış eline geçti.

Kadri sırıttı:

— Sağol. Sen insan çocuksun be!

-XI-

Erol yemek kaplarını, sopasını alarak eve dönmüştü. Tahir babaya bu kavgadan hiç bahsetmedi. Birkaç gün geç vakit evine gelirken çok korktu. Fakat Kadri karşısına çıkmadı.

Ondan hem korkuyor, hem de vakit vakit acıyordu. Kuru bir çeşmenin haznesine girerek orada barındığını ve geceleri orada uyuduğunu biliyordu. İnsan her tarafı kapalı

bir odada, iyi kötü bir yatak içinde yatarken üşüyordu. O rutubetli, buz gibi çimento su haznesinde nasıl otururdu insan?

Bunlar, insanların içinde, birer dağdan inme, sıska aç kurda benziyorlardı. Acaba Kadri neye bu hâle gelmişti? Niçin serseri olmuştu? Onun da babası ölmüş ve annesi bir başka adamla mı evlenmişti?

Aradan bir haftadan fazla zaman geçti. Bir öğlen vakti. Kapının yanındaki camekânın arkasında duran, hem döner, pişiren hem de müşterilere hesap gören ustanın sesini duydu:

— Defol oradan, serseri köpek.

Erol müşterilere hizmet ediyordu. Kerim usta çok kızmıştı. Erol kapıya çıktı. Kadri'yi omuzlarını kısmış, soğuktan ve açlıktan titrerken gördü. Arkasından geleceklerinden korkarak savuşuyordu.

Erol sokağa çıkarak seslendi:

— Kadri bana bak.

Serseri döndü. Gözleri de burnu gibi akıyordu. Hâli pek bitikti. Erol çabucak:

— Sen gece saat onda gel buraya, dedi. Ben sana artık yemeklerden veririm. Şimdi dolaşma buralarda.

Döndü, içeriye girdi.

Kerim usta sesini kısarak sordu:

— O serserinin peşinden mi gittin? Öyle ya senin arkadaş!

Erol kötü muameleye hiç gelemiyordu. Birden rengi o kadar sarardı ki... Dişlerini sıktı ve:

— Usta yarın için kendine bir adam bul, dedi.

Döndü ve çalışmaya başladı. Fakat sesi kesilmişti artık. Ismarlanan bir yemeği haber verirken sesi ağlar gibiydi. Ken-

disiyle her zamanki gibi şaka eden müşterilere cevap vermiyordu.

Nihayet son müşteri de yemeğini yedi. O zaman Erol sırtından garson ceketini çıkarttı. Ellerini yıkadı. Masaları temizleyen gasonların arasından geçti. Veznenin önüne geldi:

— Allahısmarladık.

Kerim usta kaşlarını çatarak:

— Bana bak Erol, dedi. Aklını başına topla. Haydi yemeklerini al ve evine git. Sonra yine gel.

— Gelmem usta.

— Bahşiş paralarını neye bıraktın?

— Sen bana o lâkırdıyı söyler söylemez ben buradan çıkıp giderdim ama servis kalmasın diye kaldım. On paranın lüzumu yok bana. Allah herkesin kısmetini verir. Kimseyi aç, açıkta koymaz.

Erol kapıyı çekti ve gitti.

Lokanta sahibi onun arkasından uzun uzun baktı ve birbirlerine sokularak olup biteni seyreden garsonlara döndü:

— Bazı insana sırmalı elbiseler giydirsen, baş köşelerde yaşatsan yine adam olmaz. Bazısını da çirkefe batırıp çıkartsan yine leke süremezsin. Bu çocukta öyle bir kibarlık, bir gurur ve ince ince düşünceler var ki... Onu gücendirdiğime çok fena ettim. Çok.

Erol eve gidince camiden dönen Tahir baba ona sordu:

— Sende bir hâl var oğlum. Bir şeye canın mı sıkıldı?

Erol her şeyi ona uzun uzun anlattı. Tahir baba hiç kesmeden dinledi. Hikâye bitinceye kadar birkaç sigara sarıp içmişti.

Çocuk elinin tersiyle gözlerini silerek susunca, geldi geleli ilk defa, bir aydır, ona misafir olduğunu, yiyip içtiğini,

yiyeceğin, paranın nereden gelip nereye gittiğini düşünmediğini hatırladı.

Şimdi bu genç çocuğun karşısında biraz utanmıştı. Erol onun hiç sesini çıkartamadan, kederli kederli düşündüğünü görünce:

— On, onbeş günlük yiyecek parası var, dedi. O zamana kadar ben iş bulurum Tahir baba.

— Elbette bulursun ama, ben, ben hep böyle sana yük mü olacağım? Bende başımın çaresine bakmalıyım. Hiç olmazsa kendimi geçindirecek kadar iş yapmam lâzım. Önce üçbeş kuruş alacağım var. Gidip bir dolaşayım yarın.

Biraz daha düşündü ve:

— Sen bana on, on beş lira para verebilir misin? dedi.

— Veririm Tahir baba.

— Ayağıma eskiciden bir ayakkabı alayım. Bu tahtalı terliklerle camiye gitmeye bile utanıyorum. Herkesin içine nasıl çıkayım!..

Erol'un altmış lira kadar parası vardı. Tahir babaya yirmi lirasını verdi. Adamcağız ertesi sabah erkenden evden çıktı. Erol anahtarı nereye koyduğunu ona söyledi.

Erol da evden çıktı. Yürüyerek Sirkeci'ye kadar indi. Birkaç lokantaya uğradı. Sahiplerine:

—Ben garsonluk yapıyorum. İş var mı? diyordu.

Hepsi adama ihtiyaçları olmadığını söylüyorlardı. Can sıkıntsıyla eve geldi. Tahir baba daha önce gelmişti. Ayağında yeni ayakkabıları vardı. Yüzü biraz gülüyordu.

Hiç konuşmadan akşam yemeğini yediler. Sobanın karşısına geçtiler. Tahir baba cebinden yimi lirayı çıkartıp verdi:

— Al bakalım şu ödünç verdiğin parayı. Ne yaptın bugün?

— Birkaç yere uğradım, iş bulamadım.

— Eh, aç açıkta değiliz ya. Allah kısmetini verir. Üzülme.

— Sen ne yaptın Tahir baba?

İhtiyar adam sigarasını yakarken anlattı:

— Benim yedi sekiz yüz lira kadar alacağım var. Birisine gittim, iki yüz lira alacağım vardı. Senedi de cebimde. Ben dükkâncı olarak bırakmıştım onu. O şimdi koca bir mağaza sahibi olmuş. Eskiden tek başına çalışırdı. Şimdi kâtibi, kapıcısı, memuru var. Ama beni görünce biraz şaşaladı. Hem de telâşlandı. Öyle ya, adam öldürmüş, hapse girmiş biriyim. Telâşla yer gösterdi ama ben oturmadım. Senedi uzattım. Hemen parayı saydı. Aldım, çıktım oradan.

Tahir baba acı acı güldü:

— Oradan bir başkasına gittim. Hazır elbise satıyor. O da işi yoluna koymuş. Benden üçyüz lira ödünç almıştı.

— Desene şimdi para tutuyorsun Tahir baba?

— İşte var birkaç kuruşumuz. Oradan bir başkasına gittim. Üçyüz de onda vardı. Baktım koca dükkân ufalmış. Sırasında beş altı usta çalışırdı. Şimdi kendisi eskicilik yapıyor. Dilim varmadı para istemeye. Bir kahvesini içtim. Dertleştik. O hatırlattı parayı. İşleri düzelirse verecek. Daha başkalarına da gittim. Kiminin işleri bozuk, kimine Allah "Yürü ya kulum!" demiş. Bazısını da yerinde bulamadım. Eh az zaman geçmedi aradan.

Tahir baba biraz keyifliydi, namaza hazırlanırken:

— Sen yemek düşünme, dedi. Ben burada hazılarım hepsini. Hem vakit geçiririm.

Erol ertesi akşam iş aramaktan döndüğü zaman odada epeyce değişiklik gördü. Kapıya kadar bir arabanın geldiği tekerlek izlerinden belli oluyordu. İçeriye girince iki demir karyola, bir tarafta da bir denk gördü. Tahir baba bir gazocağı almış, üstünde birşeyler pişiriyordu. Oda sıcacıktı. İhtiyar:

— Nerede kaldın çocuk, dedi. Bak neler aldım ben, yataklar, yorganlar, yastıklar. Şu karyolalara da kırkar lira verdim. İki iskemle, biraz odun, bir teneke gazyağı şu ocağı, bir iki de kap kacak aldım. Tam dört yüz elli lira saydım desem inanmazsın. Hepsi eski ama...

Karyolaları kurdular, yatakları üstlerine serdiler. Yorganları, yastıkları da yerli yerine koydular.

Yemek çok neşeli yendi. Tahir baba mükemmel bir tarhana çorbası pişirmiş, bir de sahan külbastısı yapmıştı. Yemekte anlatıyordu:

— Şimdi bir musluklu teneke yaptıracağım. Duvara asarız. Altına birde musluk taşı uydurur suyu dışarı veririz. Ortalık ıslanmadan, dışarı çıkmadan kap kacak yıkamak mümkün olur. Bir de içme suyu için küçük küp alırız.

Şuraya bir raf yapalım. İki de hasır alıp şu toprağa örtersek olur değil mi çocuk.

Keyfi yerindeydi:

— Eh, ne yaparsın, yaşamak için herşey lâzım.

-XII-

Tahir baba, bir iş tutup para kazanmak için sağa sola başvurmuştu. Yaşı yetmişbeşi geçkin olduğu için ona kimse iş vermiyordu. Dükkân açacak sermayesi de yoktu.

Erol yine bir kebabcı dükkânına girmişti. Bahşişi ile beraber günde yirmi yirmibeş lira kazanıyordu.

Bir akşam eve dönünce, içeride bir yığın odun gördü. Bunlar dört köşe hâle getirilmişti. Bir tarafta da renkli meşinler bulunuyordu. Tahir baba onu görünce:

— Bugün eldeki bütün parayı bunlara yatırdım, dedi. Bakalım bir de bu işi deneyelim!.

Erol sordu:

— Hangi işi Tahir baba?

— Takunyecilik.

— Takunyecilikten para kazanılır mı?

— Kazanan, kazanır.

İhtiyar adam, ertesi sabah, gün daha ancak ışıdığı zaman kalkıp bir kahve pişirmiş, sonra kapının önünde, yere çömelerek çalışmaya başlamıştı. Elinde parlak, yepyeni bir keser vardı.

Erol giyinip yanına gidinceye kadar iki çift takunye hazırlamıştı bile. Güneş çıkıncaya kadar evin önündeki düzlüğe geçti. Bir kütüğün üstünde odunları yontmaya başladı. Arsadan gelip geçenlere sesleniyordu:

— Çifti beş liraya. Odun parasına takunyeler.

Yaşlıca bir kadın oraya geldi. Takunyelerden birini elinde evirip çevirdi. Pazarlığa girişti. Fakat Tahir baba:

— Hanım, ben pazarlık sevmem, dedi. Yuvarlak hesap Beş lirayı ver, takunyeleri al. Paran yoksa hiç verme. Bakkallarda, nalıncılarda onbeş lira. Bende çoluk yok, çocuk yok. Odun parasına veriyorum.

Kadın beş lirayı verdi. Takunyeleri alıp gitti. Tahir baba parayı sakalına sürerek kadının arkasından:

— Bereket versin, dedi. Siftah senden, bereket Allah'tan.

Erol bu işten pek kazanç ummuyordu amma ihtiyar adam oracıkta, bir gün içinde tam sekiz çift takunye satmıştı. Arası bir hafta geçmeden Tahir babanın takunyeleri oralarda meşhur oldu. Artık geceleri de, Erol gelinceye kadar çalışıyor, meşin kesiyor, tasma takıyordu.

Artık evin dışında, duvara çakılan çivilerden aslım aslım takunyeler gelip geçenin gözüne çarpıyordu. Bazen oralı çocuklar, bazen yoldan geçen erkekler onun iri elleriyle ustaca çalışmasını seyrediyorlardı. Bir hamamcı ona nalın is-

Tahir babanın elinde parlak ve yepyeni bir keser vardı...

marladı. Tam yirmi çift. Nalınlar daha yüksek oluyordu. Tahir baba bu siparişi gece, gündüz çalışarak bir haftada yetiştirdi.

Sonra bir meraklı ihtiyar ondan sedefli nalın istedi. Bu ceviz ağcından yapılacaktı. Ayrıca çocuklar için mini nalınlar da yapmaya başladı.

Tahir baba:

— Eh, diyordu. Herkesin ayağına bir takunye yapıncaya kadar aradan epeyce zaman geçer. Burada müşteri kalma-

yınca bir zembil bulur, mahalleleri dolaşırım.

Yaza kadar ihtiyar adam kılığını kıyafeti yoluna koymuştu. Elden düşme bir de tasma makinası buldu. Tasmaları bir iki renkli ve oymalı yapmaya, takunyeleri süslemeye başladı.

Evim dedikleri kulübenin yanına bir salaş yaptılar. İlkbaharda kahkaha ve sonradan da ayciceği, bir iki domates fidesi, bör kök de helvacı kabağı dikmişlerdi. Orası bayağı yeşillenmiş, çiçeklenmişti. Tahir baba hayatından memnundu. Yakındaki camiye gidip namazını kılıyor, sabahtan akşama kadar oturduğu yerde keser sallıyordu.

Erol bir iki defa bir dükkân tutup işi büyütmeyi teklif etti ama ihtiyar:

— Aman ilişme, dedi. Sonra işin bereketi kaçar. Şuracıkta çalışıp, beş on kuruş kazanıyorum. Burası uğurlu geldi bana.

Sahiden de her gün, masraftan gayri elli altmış lirayı başının altındaki tahta çekmeceye koyuyordu. Böyle giderse ileride para sıkıntısı çekmiyeceklerdi. Erol da kazandığından ancak bir üst baş, bir de yiyecek parası çıkarıyor, üst tarafını saklıyordu.

O kulübede rahat yaşıyor, para kazanıyorlardı. Fakat her ikisinde de bir eksiklik vardı. Bazen bir iş yapmadıkları hamde ağızlarını açmadan saatlerce susup düşünüyor ve ne düşündüklerini birbirlerine söylemiyorlardı.

Bir akşam Tahir baba, Erol'un çok düşünceli olduğunu görünce elinden sarı kâğıtlı, arapça yazılı kitabını kapayıp yanına koyarak:

— Arpacı kumrusu gibi ne düşünüyorsun çocuk? dedi.

— Hiç Tahir baba. Yorgunum da.

— Haydi be, sen onu benim gecelik külâhıma dinlet. Ben adamın yüzünden ciğerini okurum.

Erol birden dikildi:

— Sen düşünüp durduğun zaman ben sana soruyor muyum Tahir baba? İnsanın vakti vaktine uymaz. Bir şeye canı sıkılır. Başkasına da söylemek istemez.

Tahir baba:

— Oğlum, dedi. Sen tam onyedi yaşındasın. Bu yaş gençler için çok tehlikelidir. Bu yaş yol dönemecine benzer. Yanlış bir adım attın mı mutlaka fenalığa sürüklenirsin. Bir daha da yakanı kurtamazsın.

— Ben öyle kötülük düşünmüyorum Tahir baba.

— Bilirim amma bu dargın ve kederli düşünceler sana yaramaz. Sen gel bu işin doğrusunu bana söyle.

— Canım birşey yok, Tahir baba?

— Benim gibi yetmiş yediye gelmiş bir adama yalan söylemek veya onu atlatmak yaraşmaz sana çocuk.

— Sen torununu gördüğün zaman bana haber verdin mi Tahir baba?

Adamcağız şaşkına döndü. Bir zaman sesini çıkarmadan önüne baktı. Sonra merak etti:

— Peki sana söylemedimse sen nereden duydun?

— Nereden duyacağım, sayıkladın.

— Sayıkladım mı?

Bu Tahir babanın hiç aklına gelmemişti. Yüzü kızardı, sonra:

— Ne diye sayıkladım? dedi.

— Ben senin büyükbaban değilim. Benim kimsem yok bu dünyada, dedin.

— Şey, hani bir korkulu rüya görmüş olamaz mıyım?.

— Tahir baba, rüyada bu kadar güzel bir söz söylenmez.

— Nasıl söz?

— Sen bizden vazgeçersin amma ben büyükbabamdan vazgeçemem, diyen sen değil misin. Senin torunun bunu da söylemiş.

— Ne zaman söylemiş?

— Ne bileyim ben. Geçen sabah uyanırken senin böyle söylediğini duydum. Sonra salaşta takunye yontarken "Sen bizden vazgeçersin amma ben büyük babamdan vazgeçemem! Bak şu Allah'ın işine. Yarabbi sen bilirsin. Sen bana sabırlar ihsan buyur!" diye söyleniyordun.

İhtiyar adam içini çekerek:

— Doğru, dedi. Ben bucak bucak kaçarken Allah beni torunumla burun buruna getirdi. Beni tanıdı çocuk.

— Nasıl oldu bu iş? Anlatsana!.

Tahir baba inatçı bir adamdı, ama, artık derdini dökmesi lâzımdı. Bir daha içini çekerek:

— Hay gitmez olaydım, dedi. Bir dairede memur olan birisinde alacağım vardı. Gidip şunu bir göreyim, dedim. Gittim, sordum, soruşturdum. Yaşlı bir memur bana aradığım adamın emekliye ayrıldığını söyledi. İşte o sırada genç bir çocuk, şöyle, yirmi iki, yirmi üç yaşlarında biri yerinden fırladı ve:

— Siz Tahir Bey değil misiniz? dedi.

Hiç şüphelenmedim.

— Evet, dedim.

Delikanlı koştu. Elime sarıldı, kaşla göz arasında öperek:

— Siz benim büyük babamsınız, ben sizin torununuz Adnan'ım, dedi. Gözleri yaşarmıştı. Ben hemen kendimi geri attım:

— Oğlum, benim dünyada kimsem yoktur, dedim.

Çocuk basbayağı ağlıyordu:

— Siz benden vazgeçmiş olabilirsiniz, fakat biz sizden,

hele ben büyükbabamdan vazgeçemem.

Bu söz içime işledi benim çocuk. Ne güzel delikanlı, bir görsen. Kapıya kadar peşimi bırakmadı, yalvardı, yakardı, ama dinlemedim, yürüdüm çıktım.

— Peki, ama seni nasıl tanımış Tahir baba?

— Beni elbette tanımazdı amma o emekliye ayrılan memur, giderken evinin adresini bırakmış. "Benim Tahir adında yaşlı bir arkadaşıma borcum vardır. Bir iki defa hapishaneye gittim amma yanıma çıkmadı. Çok aksi bir adam. Birgün çıkıp gelirse evimin adresini verin" demiş. Oraya yeni gelen Adnan da bu ismi duyunca "Benim de Cezaevinde büyükbabam var. Başına bir kaza geldi. Onun adı Tahir'dir" demiş. Böylece foyam meydana çıkmış.

— Demek Allah böyle istedi Tahir baba.

— Çocuk, sen hep benim dalıma basarsın böyle. Bir lâf söylersin kırarsın inadımı. İyi amma benim gibi bir kâtil ihtiyarın büyükbabalığı böyle genç, namuslu bir delikanlıya ne sağlar ki.

Erol biraz düşündükten sonra:

— Bana bak Tahir baba, dedi. Eğer bu Adnan'ın başından bir kaza geçip de Allah saklasın kâtil olsaydı sen ondan vazgeçer miydin?

— Ben mi? Geçmezdim tabii.

— Sen nasıl vazgeçmezsen o da geçemez.

— İşte yine oturttun lâfı yerine.

— İşin doğrusu bu. Dünyada insanların başına herşey gelebilir. Sen de bu çocuğun olsun kalbini kırma. Hem sen kötü bir adam değilsin. Kötü bir adam olsan bu yaştan sonra alnının teriyle para kazanmak için çalışmazdın. Sen merhametli, temiz yürekli, doğru ve kendi hâlinde bir adamsın. Senin yerinde başkası olsa oğlunun, torununun başına musallat olur, onlardan para çekerdi.

- XIII -

Bir zaman ikisi de susup düşündüler. Sonra ihtiyar içini çekip:

— Şimdi sen anlat, dedi. İşte ben baklayı çıkarttım ağzımdan. Yoksa sen de ananı nı gördün.

Erol kıpkırmızı kesildi ve:

— Evet, dedi.

— Nerede gördün?

— Otobüs durağında.

— Nasıl gördün, anlatsana!

— Buraya gelmek için otobüs bekliyordum. Önümde iki kadın vardı. Arkaları bana dönüktü. Birisi ağlıyordu. Sık sık gözlerini kurulamak için çantasından bir mendil çıkartıyordu. Öteki kadın üzme, işte o insafsız adamdan yakanı kurtardın, bundan sonra canına bak, dediği zaman öteki:

— Benim rahat yüzü göreceğim var mı? Biricik çocuğumu bu hain adam yüzünden serseri ettim. Hem ona oldu, hem de bana, dedi.

Erol susmuştu. Tahir baba:

— Senin ananın adı Nebile mi. Dedi.

— Evet.

— Ama senin annen olduğunu ne biliyorsun?

— Hem adı, hem anlattığı şeyler, hem sesi annemin. Sonra da dayanamadım. Yanından geçerek karşıdan bakmak istedim. Keşke bakmaz olaydım.

— Neden be çocuk?

— Nereden olacak, aradan bunca yıl geçti. Beni tanımaz sanırdım. Ama o yüzü zayıflamış, erimiş, gözleri yaşlı kadın beni görünce nefesi kesilir gibi oldu. Öteki kadına tutundu. Gözlerini bana dikmişti. Ben büyülenmiş gibi donup kalmıştım. Anam sendeledi. Yutkunuyordu. Sonra birden haykırdı:

— Erol, evlâdım, Erolcuğum.

Erol'un gözlerinden yaşlar boşanmıştı. Ellerini yüzüne kapattı. Hıçkırmaya başladı. İhtiyar adam da yutkundu:

— Bak şu Allah'ın işine sen, diyordu. Ağlama be çocuk. Anan sağ salim duruyor ya. İstediğin zaman gidersin yanına. Ana gibi var mıdır dünyada. Ana gibi yar olmaz, Bağdat gibi diyar olmaz. Peki ne oldu sonra?

Erol hıçkırıklarını güçlükle tutarak:

— Ne olacak, dedi. Ben hiç tanımamış gibi yaptım. Ama gel bir de bana sor. Başımı çevirdim, o sırada geçen otobüse atladım. Kadın şöyle birkaç adım koştu. Öteki onu güçlükle yakaladı. İkisi birden oteki otobüsün altında kalacaklardı az daha...

Tahir baba kaşlarını çattı:

— Hiç iyi yapmamışsın oğlum, dedi. Her şeyin olması için bir vakit saat vardır. İşte artık vakti saati geldi bu işin. Sen ananın yanına dönecek ve onun tesellisi, yardımcısı olacaksın. Ananın sana bugün her zamankinden fazla ihtiyacı vardır.

— Ben onun yanına gitmem Tahir baba.

İhtiyar adam sesini yumuşattı:

— Gideceksin oğlum. Allah bunu istiyor. Eğer büyük Allah'ın bunu istemeseydi sen bugün ona rastlamazdın. Biraz düşün bakalım, bu koskoca şehirde insan kolay kolay birbirine rastlar mı? Sen otobüse binmek için oraya gideceksin, onlar da doktora gidecekler, durakta yüksek sesle konuşacaklar, sen anani sesinden tanıyacaksın. Bunlar, bu rastlama seni hiç düşündürmüyormu? Hele susalım artık da yarın konuşuruz.

Erol başını eğmiş bileğiyle yaşlarını siliyordu. Bir zaman sustuktan sonra:

— Hasta olması canımı sıktı, dedi. Öyle zayıflamış ki...

Tahir baba cevap vermedi. Çocuğu kendi duygularıyla başbaşa bırakmak istiyordu. Fakat Erol buna razı olmadı. Sesi titreyerek:

— Mademki Allah böyle istiyor, ben de karşı durmam, dedi. Ama söyle bana Tahir baba, şimdi ne yapayım?

— Yarın konuşuruz dedik ya. Benim derdim de seninkinden aşağı mı sanki? En iyisi yatıp, başına yorganı çekmek.

Öyle yaptılar. Fakat her ikisi de gece hiç rahat uyuyamadılar. İhtiyar adam erkenden kalkarak salaşa çıkıp takunya yontmaya başlamıştı. Sabaha karşı dalmış olan Erol keser seslerine uyandı, hemen davranıp giyindi. Çayı hazırladı.

Karşılıklı kahvaltı ederken hiç konuşmadılar. Bu iş bitince ihtiyar adam:

— Bana yardım et, takımları içeriye alalım. Sonra da anana gidelim, dedi.

Erol kıpkırmızı kesildi. Fakat karşı durmadı. İkisi de çalınabilecek ne varsa içeriye aldılar. Kapıyı kilitleyip yola çıktılar.

Erol yıllar önce terkettiği evlerinin kapısının önünde çok heyecan çekti. Kapıyı çalmaya bile eli varmıyordu.

Zilin sesi yetişmiyormuş gibi Tahir baba kapıyı yumrukladı. Yaşlı bir kadın kapıyı açtı. Tahir baba konuştu:

— Hanım kızım, Nebile Hanım evde mi?

Yaşlı kadın şaşırmıştı. İhtiyar:

— Söyle kendisine, dedi. Oğlu geldi.

Kadın cevap vermesine zaman kalmadı. Konuşmayı duyan Nebile Hanım perişan bir hâlde koştu. Durmadan.

— Oğlum, evladım, evlatçığım, diye bağırıyordu.

Erol annesinin ne kadar zayıf ve dermansız olsa yine sıcak olan kollarına atılmıştı. Zavallı kadın tıkana tıkana ağlıyor, içeride, bir koltuğa kurulan Tahir baba:

Kızım, sen bu adamdan ayrıldın değil mi?

— Telaş etme hanım kızım, telaş etme, diye söyleniyordu.

Nebile üç aydır komşuları olan yaşlı kadınla bir arada bulunuyormuş. Sinir hastalığına uğramış. Sonra o adam gelip gelip tehdit ediyormuş. Mahkeme tarafından ayrılmışlar ama adam birşey dinlemek istemiyor. Öldüreceğinden, evi yakacağından bahsediyormuş.

Erol'un annesi durmadan ağlıyor ve Tahir babaya anlatıyordu:

— Yeniden evlenmekle belki yanlış bir yol tuttum. Fakat

o adam bize candan bağlı görünüyor, oğluma babasızlığını duyurmayacağını ileriye sürüyor, onu içlenmekten alakoyacağını anlatıyordu. Ben beceriksiz, korkak bir kadınım, Daha sonra ana, oğul onun eline düştü. Ben ölmeye razı idim. Fakat oğlumdan ayrılamazdım. O gittikten sonra beni dehdide başladı. Ayrılırsam, Erol'u eve alırsam onu öldürecekmiş. Benim neler çektiğimi, ne kadar ağladığımı komşular bilir. Herşeyimizi sattı. Sıra bu eve geldi. Fakat oğlumun hissesi de olduğu için onu satamadı. Beni o kadar sıkıştırdı ki canımdan usandım. Komşular yardım etti. Dava açtık. Ayrıldık. Fakat bu ayrılık kâfi gelmedi. Hâlâ geliyor, kapıyı kırmaya çalışıyor. Yalnız kalamıyorum.

Tahir baba kaşlarını çatarak:

— Kızım sen bu adamdan ayrıldın, değil mi? dedi.

— Evet efendim.

— Kendisini katiyen istemiyorsun?

— İstesem ayrılmazdım.

— Her akşam gelir mi kapıya?

— Hemen her akşam, içer içer gelir.

— Pekâla, ben ona tenbih ederim, bir daha ayağını atmaz buraya.

— Ah efendim, o sözden anlamaz ki.

— Benim sözümü dinler o.

- XIV-

Nebile Hanım çok bitkindi. Fakat oğluna kavuşma sevinci onu biraz kendisine getirmiş, yavaş yavaş sinirleri yatışmaya ve korkuları azalmaya başlamıştı.

Erol, annesinin hastalığı yüzünden Tahir babayı yalnız bırakarak babasının evine geçmeye mecbur kalmıştı. Fakat hergün onu ziyarete gidiyor, lokantadan dönüşte ona uğ-

ruyordu.

Üvey babası Rüstem ortada yoktu. Tahir babanın onu nereden gördüğünü ve neler söylediğini kimse bilmiyordu.

Birgün Erol onun yanına çömeldi. Takunya yapmasını seyrederken sordu. İhtiyar gülmeye başladı:

— Sen böyle işlere bayılırsın diye söylüyorum, dedi. Ben akşam karanlığında üvey babanın yolunu bekledim. Onun kapıya dayanıp yaptığı edepsizlikleri dinledim. Yağmur başlayınca savuşup gitti. Ben de peşinde düştüm. Nihayet meyhanelerden birinde yakaladım oturmuş, kılıksız kıyafetsiz bir takım adamlarla rakı içiyordu. Ben de yandaki masadan kulak misafiri oldum.

Tahir baba keserini elinden çevirerek gülümsüyordu:

— Bir hayli zıkkımlandıktan sonra ayağa kalktı. Oraya gideceğini ve bu akşam evi başına geçireceğini söylüyordu. İşte o zaman koluna yapıştım ve hınk diye iskemlesine çökerttim. Korkarak yüzüme baktı. Çenesinin altından bir dokundum. Beyni birbirine karıştı. Herkes etrafımızı almıştı. "Efendi baba sen bu adamdan ne istiyorsun" diyorlardı. Onlara şöyle dedim:

— "Bana adla sanla deli Tahir derler," dedim. "Ben adamın ağzından elimi içeriye sokar, dilini kökünden kavrayıp dışarıya alırım. Ben Nebile'nin büyük babasıyım. Erol da benim torunumun oğludur. Eğer bu herif bir daha onların kapısının önüne gidip köpek gibi ulursa hepiniz şahit olun, dilini çekip dışarıya alacağım."

Tahir baba haykırdı:

— Bende daha ekmek varmış be çocuk. İşi sadece palavra olmadığını anlatmak için üvey babanı belinden kavradım, havalandım. Meyhanenin camından dışarıya fırlattım. Elmamı fırlatıyorsun veya boş çilek sepeti mi atıyorsun be mübarek adam. Orada ne kadar kabadayı varsa ustalarını görmüş gibi kuyruklarını altlarına alıp önlerine baktılar.

Ben:

— "Gidin, şu köpeği gözümün önünde kaçırın, yoksa elimden bir kaza çıkacak," dedim.

Meyhaneci koştu, darmadağınık olan cam ve çerçevelerden başını dışarıya uzattı, sonra bana:

— Kaçıp gitmiş bey baba, dedi.

— Pekâla, dedim. Al sana elli kâğıt. Fazla param yok. Camları tamir ettir. Haydi çocuklar hoşça kalın. Başınızı ağrıttımsa kusura bakmayın. Akşam namazına yetişeceğim.

Tahir baba yontmak için bir kütük seçerken:

— İşte bu kadar çocuk dedi. Bir daha görmedim Rüstem'i. Bir iki defa evin sokağına girdim. Bekledim. Sonra sen de onun gelmediğini söyleyince bu dersin ona yetiştiğini anladım.

Erol dişlerini sıktı:

— Onu ben de elime geçirmek istiyorum Tahir baba. Önce bana attığı dayağın acısını çıkartmak istiyorum. Sonra da anama ettiklerinin acısını. Evde satmadık eşya bırakmamış.

Tahir baba:

— Sen artık böyle şeylerle uğraşma, dedi. O kadar istediğin hâlde sen bir serseri olamadın. Çünkü sen iyi bir insan evladısın.

Hakikaten Erol serseriliğe heves etmişti. Fakat ne düşüp kalktığı arkadaşları, ne de içinden yuvarlandığı sefalet onu kirletebilmiş, bu uçurumdan sapasağlam çıkmıştı.

Beş yıldır babasından kendisine bağlanan maaşı almak için bir ay kadar uğraştılar. Eline dokuz bin lira kadar bir para geçti. Annesine de yeniden maaş bağlandı.

Eline böyle bir para geçince ne yapacağını düşünmeye başladı. Tahir babaya akıl danışmaya gitti.

Tahir baba düşünmek için iki gün müsaade istedi. Sonra bir akşam onlara misafir gitti. Üçü yemek yediler. Tahir baba kahvesini içince:

— Kızım, dedi. Bu çocuk biraz geç kaldı ama hayatın kıymetini iyice öğrendi. Onun okuması lâzım. Bu sene biraz gayret ederse imtihan verip liseye girebilir. Az çok bir ekmek paranız var. Eldeki toplu para ile de bir dükkân açarız. Benim de birkaç yüz liram var. Siz bu işi bana bırakın. Ayda ne kazanırsak yarı yarıya paylaşırız.

Tahir babanın isteğine karşı gelemezlerdi. Daha o akşam mendilde sarılı olan parayı getirip kendisine teslim ettiler. O da alıp iç cebine yerleştirdi ve ertesi sabah erkenden ayrılıp gitti.

Tahir babanın çarşı içinde tuttuğu çıplak dükkân önce annesinin de Erol'un da gözünü tutmamıştı.

Fakat bu ihtiyar adamcağız işinin kurdu idi. Dükkâna takımları yerleştirmiş, raflara takunyeleri dizmiş, meşin makinesini bir tarafa koymuş, kendisine bir tezgâh yaparak çalışmaya başlamıştı.

Arası bir hafta geçmeden yanına bir çırak aldı. Dükkânın üstündeki levhada "Takunyeci Deli Tahir" yazılıydı.

Kimsenin ummadığı bu dükkân öyle işliyordu ki Tahir baba yanına bir çırak daha almaya mecbur oldu. Gürgen, meşe, ceviz takunyeler, hamam nalınları, sedeflisi, oymalısı hep onun dükkânında bulunuyor, gelen müşteriyi mutlaka eli dolu yolluyordu.

Kimsenin ummadığı bir kazanç gelmeye başlamıştı. İki ay içinde Tahir baba meşhur bir adam olup çıktı.

-XV-

Fakat bütün işler bitmemişti. Tahir baba daima dalgın ve üzüntülüydü. Ara sıra çalışırken:

— "Ben büyük babamdan vazgeçmemem ha! Çapkın seni" diye söyleniyordu.

Bir bayram günüydü.

Erol'la annesi erkenden kalkmışlar Tahir babayı ziyarete gitmişlerdi. Adamcağız misafir geleceğini umduğu için şeker filan almış, akşamdan saçını, sakalını düzeltmiş, yeni elbiselerini giymişti.

Öğle yemeğine onlara geleceğini vadetti.

Ana oğul eve dönmeden önce gizli bir iş yaptılar ve Tahir babaya bir tuzak hazırladılar.

Tahir baba eve gelince kapının yanında birtakım ayakkabılar, asılı pardösü, şapka görünce:

— Galiba misafir var, dedi. Ben kalabalıktan pek hoşlanmam be çocuk. Beni sıkma.

Erol onun koluna yapışarak:

— Herkes Allah'ın kuludur Tahir baba, dedi. Mübarek günde bir iki kişi daha elini öperse ne çıkar. Haydi gel. Sonra başka odaya geçeriz.

İhtiyar adam başını iki tarafa salladı. Büyük odaya doğru yürüdü. Kapıdan girince:

— Selamünaleyküm çocuklar, dedi.

İki erkek, iki kadın ayağa kalkmışlardı. Odanın ortasına doğru ilerlemişti. Tahir baba iki erkeğin yüzüne bakınca kıpkırmızı oldu. Gözlerini açıp devire devire Erol'un yüzüne bakarak:

— Sen bana bu oyunu da mı oynadın be çocuk, diye bağırdı.

Erol herkesi titreten bu darılışa aldırmadan:

— Herşeyin Allah'tan olduğunu unutma Tahir baba, dedi. Bu mübarek günde kırma kimsenin kalbini.

Tahir babanın oğlu Kadri Bey ellisini geçmiş bir adamdı.

Önce o ilerledi. Babasının eline eğildi. Elini öptü ve:

— Bizi kendinden mahrum etme baba, dedi. Bak ben de yaşlıyım artık. Bende sana yaklaştım.

Tahir babanın gelini de yaşlı ve şişmanca bir hanımdı. O da el öperken ağladı.

— Yuvamızın direği, ailenin reisi olduğunuzu unutmayınız bey baba. Ya siz gelin, ya biz size geleceğiz.

Üçüncü olarak Adnan, Tahir babanın torunu, ileriye atıldı. Tahir baba onu kucaklayıp öptü. Onu göğsünün üstünde sıkarken:

— Bu dördüncü de kim? diye sordu. Bu incecik, cici kız kimin nesi?

Kadri Bey:

— Allah kısmet ederse, gelinimiz olacak baba, dedi. Adnan'ın nişanlısı. Sabahleyin bize geldi de beraber getirdik.

Kızcağız Tahir babanın boynuna sarıldı. Onun iri göğsünün üstünde küçücük kalıyordu. Nihayet adamcağız:

— Kolum kanadım kırıldı, yoruldum be çocuklar, dedi. Zaten ben de tuttuğum yolun doğru olmadığını biliyordum. Ama bu yaştan sonra bir iş, güç sahibi olayım da ondan sonra ortaya çıkarım diyordum. Bu oğlan, bu serseri çocuk oynadı bana bu oyunu.

İhtiyar adam, ağarmış sakallarına kadar inen gözyaşı damlalarının farkında olmuyordu. Ayağa kalkmış, anlatıyordu:

— Beni dinleyin çocuklar. Sütü bozuk olmayan insanlar hiçbir zaman kötü yola düşmez, kötülük yapamazlar. Erol'u bu yola düşüren babasına karşı olan sevgisiydi. Babasının yerine bir başka erkek getirdiği için anasına da küserek işi serseriliğe dökmek istedi. Şaşkına dönmüştü. Kötü arkadaşlarla düşüp kalktı. Onların hayatına özendi. Fakat beceremedi bu serseriliği. Onun temiz sütü, küçükten aldı-

ğı terbiye buna meydan vermedi. Bunu cezaevinde anlamıştım. Sonra o ayrıldı. Zaman zaman onu düşündüm. Ama hiçbir zaman onun beni unutmıyacağını aklıma getirmedim. Bu çocukta temiz bir öz, çok temiz bir yürek varmış. Yirmi yıldan fazla cezaevinde kaldım. Dünyadan elimi eteğimi çekmiştim. Beni öteki mahkûmlar gibi salıverdikleri zaman ne yapacağımı şaşırmıştım. Cezaevi müdürüne başvurdum, yerimde kalmak, istedim ama beni tutmaya hakkı olmadığını söyledi. Sudan çıkmış balık gibi sokağa bırakıldım. Çalışmak, karnımı doyurmak benim için mümkün değildi. İşte bu sırada bu çocuk koluma yapıştı. Beni evine götürdü.

İhtiyar adam bir iki soluktan sonra:

— Evim dediği, bir yıkık binanın bodrumu, dedi. Orasını temizlemiş, bir saç soba kurmuş, tahtadan raflar yapmış, Tahta bir sedirde yatıyor. Üstü başı perişan. Ama ben orada yalnız kaldığım zaman tahta rafta bir iki okul kitabı gördüm. Anladım ki sefalet, yalnızlık bu çocuğu soymuş, kir pas içinde bırakmış, ama içindeki insanlık özünü alamamış, Onun bu hâli beni de uyandırdı. Gayrete geldim. Çalışmaya başladım.

Tahir baba içini çekti:

— Anasına gelince, dedi. Bu kadıncağız oğlunun bir babaya ihtiyacı olduğunu da düşünüyordu. Geçinmeleri lâzımdı. Evlendiği adam candan görünüyordu. Oğlunun tuttuğu yastan kurtarmak isteyen kadıncağız tuttuğu yolun yanlış olduğunu anladı.

Erol'un annesi:

— Çok doğru söylediniz efendi baba, dedi. Ben Erol'u avutmak, okumasını sağlamak için evlendim. Ama yaptığım doğru değilmiş. Bu suçun cezasını da çok çektim.

Tahir baba:

— Üzülme hanım kızım, dedi. Allah böyle yazmış, böyle

oldu. İşte yine böylece Erol'un içindeki cevher meydana çıktı. Böyle bir imtihan geçiren bu çocuk okuyacak ve öteki imtihanlar ona kolay gelecektir. Erol bir ev çocuğu, iyi bir aile çocuğudur. Onun büyük bir adam olacağına güvenim var. Onun beşyıl içinde yaşadığı hayat tam bir serseri hayatı olmuştur. Ama Erol, suya dalıp da ıslanmayan bir ördek gibi bu hayatın içinden tertemiz çıktı. Benim gibi bu yaşa gelmiş bir adama bile duygularıyla ders verdi.

Tahir baba bunu söyleyince Erol'un omuzuna elini koydu:

— Teşekkür ederim çocuk, dedi. Yirmi bu kadar yıl bekledikten sonra beni ömrümün sonunda mutluluğa eriştirdin.

İyice yaşlanmış olan oğlu:

— Baba, dedi. Bu mübarek günde bizi kırma. Evine dön. Orası senin kurduğun yuvadır. Herşey bıraktığın gibi duruyor.

Tahir baba:

— Pek üstüme varma oğlum, dedi. Ben kafamın doğrusuna gitmek isterim. Başkalarının sözlerine göre davranamam. Sizleri de huzusuz bırakmak istemem. Beraber gideriz, ama benim çalışmama engel olmaya kalkmayınız. Kızarım ha!

- SON-

13

KEMALETTİN TUĞCU

1902 - 1996

Sevgili Çocuklar,

Hepinizin çok iyi tanıdığı Kemalettin Tuğcu'dan kitaplığınıza yeni kitaplar kazandırmaya devam ediyoruz.

Usta ve kıvrak kalemiyle Türk çocuklarına ömrünü ve gönlünü veren Kemalettin Tuğcu'nun şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamış bu güzel eserini de zevkle okuyacağınızdan eminiz.

Kemalettin Tuğcu Serisi (50 Kitap)

1-Kuklacı (100 TEMEL ESER)
2-Bir Garip Kızcağız
3-Babam ve Ben
4-Yetimler Güzeli
5-Dilenci Baba
6-Kuyulu Bahçe
7-Annelerin Çilesi
8-Yetim Ali
9-Sokak Köpeği
10-Dağdaki Yabancı
11-Deniz Kızı
12-Benim Annem
13-Küçük Serseri
14-Şeytan Çocuk
15-Yılanlı Bağ
16-Bu Çocuk Kimin?
17-Cambazın Kızı
18-Toprak Adamları
19-Köyde Unutulanlar
20-Sütannem Nazlı
21-Süt Kardeşler
22-Babasızlar
23-Köyden Gelen Kız
24-Kız Evlat
25-Küçük Bey
26-Baba Evi
27-Balıkçının Kızı
28-Küçük Hanım
29-Güllü Bahçe
30-Tanrı Misafiri
31-Bir Dağ Masalı
32-Doğduğum Ev
33-Küçük Erkek
34-Satılan Çocuk
35-Büyüklerin Günahı
36-Hacı Baba
37-Annemin Hikâyesi
38-El Kapısı
39-Köydeki Arkadaşım
40-Çocuk İhtiyar
41-Sokaktan Gelen Çocuk
42-Can Yoldaşları
43-Küçük İşportacı
44-Eskicinin Köpeği
45-Çocukluk Arkadaşım
46-Ana Kucağı
47-Kırk Ev Kedisi
48-Kartal Yuvası
49-Karakaçan
50-Devlet Kuşu

ISBN: 978-9753810166
9 789753 810166

DAMLA YAYINEVİ®

Tel: 0212 514 28 28
Faks: 0212 528 24 01

www.damlaegitim.com